

” להבניסו בבריתו של אברהם אבינו ”

תשורה
משמחת הברית לרך הנימול שי'
החייל בצבאות השם
למשפחת פרקש

יהי אדונינו מורינו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לְהַבְנִיטוּ בְּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אַבְרָמָה

תשורה
משמחת הברית לרך הנימול שי'
החייל בצבאות השם
למשפחת פרקש

יְרֵדוּ אֲדוֹנֵינוּ מִדְּרֵיבֵינוּ מִדְּמִלְךְ הַמְּשִׁיחַ רַעֲיוֹנֵנוּ וְעֵדוּ!

נסדר ונערך בסיוע אחי
הרה"ח ר' צבי חי מאיר שי' פרקש

ברכה

בעזה"ת
שלום וברכה

לזכרון טוב לרגל הכנסו של בננו שי' בבריתו של אברהם-אבינו במצווה
בתורתנו הקדושה ובשעה טובה ומוצלחת ולמזל-טוב משולש ומוחזק.

הננו לכבד בזה את כל אלו אשר הגיעו להשתתף בברית ובסעודת המצווה,
בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה המובאת בזה.

ושתהי' לרצון לפני ה' אלקינו ולפני רבותינו נשיאינו הקד' ובראשם כ"ק
אדמו"ר שליט"א מלך המשיח.

ויהי ברכה עליכם בכל, ובכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר בתוכיי ידידינו
אנ"ש, ה' עליהם יחיו, ולכל מחבבי תורה יחיו, בגאולה האמיתית והשלימה תכף
ומיד ממ"ש וכפשוטו ממ"ש!

בשמחה ובברכה

שניאור זלמן ורעיתו פרקש

יחי אדונינו מורינו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ימות המשיח.

י"ד באייר, 'פסח-שני' כ"ט לעומר - 'חסד שבהוד'
בני ברק, ה'תשפ"ה (הי' תהא שנת פלאות המשיח).

תמונת תואר פני הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

סדר הברית

עפ"י נוסח האריז"ל
וסידור תורה-אור לכ"ק אדמו"ר הזקן

סדר הברית

על פי סידור תורה־אור ומנהגי חב"ד

מצות ברית המילה היא המצוה הראשונה שבה נצטווה אברהם־אבינו, ולאחר מכן הוא צווה להעבירה הלאה לבניו למול את ילדיהם. כשנתנה התורה בהר סיני, קיבלנו את הציווי מפי הגבורה, ולכן אנו מצווים במצוה זו, לא בגלל מצות אברהם־אבינו, אלא מפני שכך נצטוינו בתורה כמ"ש "וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההיא מעמיה". המצוה היא למול את הבנים הזכרים ביום השמיני ללידה. עיקר המצוה הוא על האב. אם הוא לא מל את בנו, יש חובה על הבן להשתדל למול את עצמו.

מצוה זו הינה אחת מעמודי היסוד של עם ישראל, כיוון שהיא מהווה חתימה של ה' בבשרנו. וכל יהודי (גם מי שעודנו ערל) מכונה "מהול" (לעומת הגויים שכולם נקראים "ערלים"). אחד משלושת חלקי תהליך הגירות הוא ברית-מילה.

מצות המילה נחלקת לשני חלקים, את החלק הראשון - חיתוך הערלה, קיבל אברהם־אבינו. ואת השני - הפריעה, קיבלו בני ישראל לקראת כניסתם לארץ.

על פי פנימיות-התורה היא תורת-החסידות, פעולת הברית - הסרת הערלה, נמשלת לקליפת נוגה, שנמצאת על הטוב, אך מכסה, מעלימה ומסתירה את הגילוי השלם. ומשום שהטוב מכוסה, הוא מוגבל ביכולת השפעתו, ורק על ידי הסרת הקליפה - הערלה, הצמצומים וההסתרים נעלמים ונותנים מקום לאור נעלה וגדול יותר להמשך על האדם ולהשפיע עליו טוב. זו גם הסיבה שנאמר על אברהם־אבינו אחרי שקיים ברית-מילה "אב המון גויים נתתיך" משום שדווקא כשהסיר את הצמצום קיבל כח נעלה יותר לברר ולהשפיע (עם) ועל ידי הגילוי הגדול והנעלה שקיבל.

...

סדר הברית:

מובאים בזה הכיבודים בהכנסת
הרך הנמול על פי הסדר.

בעלי הברית לובשי הטלית הם: הקוואטער (גם בהחזר התינוק), אבי-הבן, המוהל, הסנדק, וה'עמידה-לברכות' ומקריא הברכות. למנהגנו לא מברכים על הטלית¹, ואת הטלית מניחים על הכתפיים (כרגיל) ומשאירים את הכובע על הראש.

הסדר והכיבודים כדלהלן:

א. 'קוואטער': בעזרת הנשים, אשה נשואה תקבל את התינוק מיד אם התינוק ותעבירו לבעלה שיכניס את התינוק לחדר הברית. כיבוד זה מתאים לזוג (שיכול להעביר מיד ליד ולא בהיריון). כיבוד זה הינו סגולה לילדים. פירוש המילה 'קוואטער': מלשון קטורת (המילה הוקשה לקטור) ופירושו הגשת הקטורת.

ב. 'חייקה': בעזרת הגברים, לקיחה מה'קוואטער' והולכת התינוק למקום הברית. יכולים לכבד בזה כמה אנשים, אך יש לשים לב שכל אחד מקדם את התינוק קצת למקום הברית - בכיוון ה'כיסא-של-אליהו'. כיבוד זה דומה להגשת ה'בזיכים' בקרבן-הפסח.

ג. קריאת מכתבו של כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ להולדת הבן (מצו"ב).

ד. 'כיסא-של-אליהו': הנחת התינוק על כסאו של אליהו-הנביא זכור לטוב.

1) כן נהג כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע בהיותו 'סנדק' על אף שעבר זמן ההפסק המוגדר בשו"ע וכו' והסביר אשר כיוון לצאת י"ח בברכה בשחרית גם על העיסוף בשנית ב'סנדקאות'. כן נהג גם כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ. וראה בפרטות בפרק 'הנהגות קודש' בהערה 3.

וראה בשו"ע אדמוה"ז או"ח סי' ח' סעיפים כג-כה. וכן ראה דעת הב"ח (המובא בב"י או"ח סי' ח' וברמ"א שם סי"ד וט"ז ומג"א שם. וכן ראה ב'פסקי-תשובות' סי' ח' - הלכות ציצית סעי' כג, ושם מביא עשרה כללים לאופן שבו יהי' מותר להתעטף בטלית בשנית ללא ברכה ויש להאריך בזה דאכ"מ.

ה. 'מהכיסא': הרמת התינוק מכיסאו של אליהו-הנביא זכור לטוב והעברתו לאבי-הבן לצורך עשיית הברית.

ו. המגיש לסנדק: נהוג שהמגיש לסנדק הינו תמיד אבי-הבן.

אלו אשר רוצים לכבד את כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ בסנדקאות מצו"ב הקטע בדלהלן:

קטע מיחידות הר' י"י ראסקין א' מר' חשון ה'תשט"ז (בתרגום חופשי):
שאלה: "שמעתי שיש הוראה להניח תמונת כ"ק אדמו"ר בשעת ברית המילה למראשותיו של הילד".

תשובה: "נראה שכבר נפלו שיבושים בדבר זה. ההוראה אינה להניח למראשותיו של התינוק, שזה עלול להפריע את המוהל במלאכתו, אלא להניח על ברכי הסנדק. כל עיקרו של מנהג זה הוא רק אצל חסידים ואנ"ש שאילו היה באפשרותם לכבד את הרבי בסנדקאות היה רצונם עז לזה, ורק עבורם היא ההוראה הנ"ל". עד כאן.

ז. 'סנדק' (נקרא גם: סנדק ראשון/סנדק דמיושב). מחזיק התינוק בעת הברית אין לוקחים אותו סנדק לשני אחים למעט 'רבי' או מרא-דאתרא. הסנדק נחשב כמקטיר הקטורת וזוהי סגולה לאריכות ימים, לעשירות ועוד.

ח. 'עמידה לברכות' (נקרא גם: סנדק שני/סנדק דמעומד): מחזיק התינוק בעת קריאת הברכות.

ט. 'ברכות': אמירת ברכות הברית וקריאת שמו של הילד לראשונה למזל טוב.

בעת הברית נהוג לעמוד.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

בי"ה,
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' ש"י

שלום וברכה

במענה על ההודעה אשר נולד להם בן למזל טוב,

הנה יה"ר מהשי"ת שיכניסוהו לבריתו של אברהם
אבינו, וכשם שיכניסוהו לברית כן יכניסוהו לתורה
ולחופה ולמעשים טובים, ויגדלו ביחד עם זוג' תי'
מתוך הרחבה.

בברכת מזל טוב

מכתבו של כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח להולדת בן במזל טוב.

בשמביאין את הילד לבית הכנסת אומרים:

בְּרוּךְ הַבָּא:

[המוהל:] אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵּב יִשְׁכּוֹן חֲצִרְיָךְ, נִשְׁבָּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ, קְדוֹשׁ הִיכָלְךָ: וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: פִּינַחֲם בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת־חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת־קִנְאָתִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־כִלִּיתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי: לָכֵן אֶמַּר הִנְנִי נֹתֵן לּוֹ אֶת־בְּרִיתִי שְׁלוֹם:

קריאת מכתבו של ב"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח:

[לאחמ"כ מכריזים ג"פ:]

יְחִי אֲדוֹנֵינוּ מוֹדֵינוּ וְרַבֵּינוּ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ לְעוֹלָם וָעֶד.

בשמניחין את הילד על הכסא של אליהו יאמר המוהל:

זֶה הַכֶּסֶּא שֶׁל אֱלֹהֵינוּ הַנָּבִיא זְכוֹר לְטוֹב: לִישׁוּעָתְךָ קוִיִּתִּי יי: שְׁפָרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יי, וּמִצּוֹתֶיךָ עֲשִׂיתִי: אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הַבְּרִית הִנֵּה שְׁלָךְ לְפָנֶיךָ. עֲמוּד עַל־יְמִינִי וְסִמְכֵנִי. שֵׁשׁ אֲנֹכִי עַל־אִמְרָתְךָ, בְּמוֹצֵא שָׁלָל רַב: שְׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי תוֹרָתְךָ, וְאִין־לָמוּ מְכֻשׁוֹל: אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵּב יִשְׁכּוֹן חֲצִרְיָךְ, נִשְׁבָּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ, קְדוֹשׁ הִיכָלְךָ:

המוהל מברך: בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו, וְצוּנוּ עַל הַמִּלָּה:

אבי הבן מברך בין מילה לפריעה [=מיד]: בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו, וְצוּנוּ לְהַגְבִּיחוֹ בְּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אֲבִינוּ:

והעומדים שם עונים [אמן ואומרים]: בָּשֵׁם שְׁנֵכֶנֶם לְבְרִית, בֵּן יְכֵנֶם לְתוֹרָה וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים:

ואחר שנעשה החיתוך בראוי ימהר לעשות הפריעה והמציצה ונוטל את הכוס ומברך:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן:

**ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדש ידיו מבטן וחזק
בשאר שם וצאצאיו חתם באות ברית קדש, על-כן בשכר זאת,
אל חי חלקנו צורנו, צוה להציל ידידות שארנו משחת. למען
בריתו אשר שם בבשרנו. ברוך אתה יי, בורת הברית:**

**אלהינו ואלהי אבותינו, קים את-הילד הזה לאביו ולאמו, ויקרא שמו
בישראל (פלוגי בן פלוגי). ישמח האב ביוצא חלציו, ותגל אמו בפרי בטנה:
בפתח ישמח-אביה ואמה, ותגל יולדתה: ונאמר ואעבור עליך ואראך
מתבוססת בדמיה, ואמר לך בדמיה חיי. ואמר לך בדמיה חיי: ונאמר
זכר לעולם בריתו, דבר צוה לאלה דור: אשר ברת את-אברהם ושבועתו
לישחק: ויעמידה ליעקב לחוק, לישראל ברית עולם: ונאמר וימל אברהם
את יצחק בנו בן שמונת ימים, באשר צוה אתו אלהים: הודו ליהוה כי
טוב, כי לעולם חסדו: הודו ליהוה כי טוב, כי לעולם חסדו: (פלוגי) זה
הקטן גדול יהיה, כשם שנכנס לברית, בן יכנס לתורה ולחפה ולמעשים
טובים:**

ונתנים לתינוק לשותות מכוס הברכה או ישתה בעצמו.
ואחר המילה יתפלל תפלה זו המוהל ואבי הבן:

**רבנו של עולם, יהי רצון מלפניך, שיהא חשוב ומקבל לפניך, באלו
הקרבתינו לפני כסא כבודך. ואתה ברחמיך הרבים, שלח על-ידי מלאכך
הקדושים נשמה קדושה וטהורה (לפלוגי בן פלוגי) הנימול עתה לשמך
הגדול, ושיהיה לבו פתוח בפתחו של אולם בתורתך הקדושה, ללמד
וללמד לשמור ולעשות, ותן לו אריכות ימים ושנים, חיים של יראת חסא,
חיים של עשר וכבוד, ושתמלא משאלות לבו לטובה, אמן וכן יהי רצון:**

מי שפרך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה
הוא יברך את הילד הברך הנימול (פלוגי בן פלוגית) בעבור ש (פלוגי בן פלוגי)
יתן פלי נדר עבורו לצדקה לבקור חולים בשכר זה הקדוש ברוך
הוא ישלח לו מהרה רפואה שלמה בכל רמ"ח אבריו ושם"ה גידיו
ויגדלו לתורה ולחפה ולמעשים טובים, ונאמר אמן:

[מזל-טוב!]

יש לקבוע מנהג זה בכל ברית לתן דמי-קדימה
עבור לימודו של הילד בהשיבה [תומכי תמימים]:

מנהגי חב"ד

מנהגי חב"ד ושעמיהם
בענייני הברית

מנהגי חז"ר

בענייני ברית המילה וקצת נוספים.

א. מהעת שנולד הבן למזל טוב בשעתו^מ תולים אצלו (בעריסה, בעגלה, ברכב, בחדר, בכניסה לבית) וכן אצל היולדת את 'קמיע' שיר המעלות המפורסם בקרב חסידי חב"ד כשמירה וסגולה וככלי לברכה לכל העניינים הטובים¹.

ב. בלילות שלפני הברית בכלל, ובפרט בלילה שלפני הברית (וואך־נאכט) נוהגים להביא (עשרה) תינוקות של בית רבן - ילדים מתחת לגיל מצוות לבית היולדת והיילוד, ואומרים עימם פסוקי שמירה, "קריאת שמע" - פרשה ראשונה. מאמרי רו"ל: "ויהי נועם". "יושב בסתר". "המלאך הגואל אותי". "ברכת כהנים" עד "ואני אברכם". "אדון עולם". ולמנהגנו "שנים עשרה הפסוקים" כפי שתקן כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח. ומכבדים הילדים במיני מתיקה².

ג. נהוג שאבי הבן לומד 'זוהר' ושאר דברים הנהוגים ללומדם בליל הברית. וראוי ומבורך להשאר ערים כל הלילה לעסוק בתורה (עד עלות השחר)³. כן המנהג גם בליל שבתות וימים טובים.

ד. נוהגים שלא "להזמין" אורחים לברית המילה אלא להודיע בלבד⁴.

(1) התועדויות י"ט כסלו תשמ"ז, קורא כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ לחדש מנהג ישראל קדום זה שעבר במסורת מדור לדור. 'קמיע' דומה ניתן למצוא בספר רזיאל-המלאך. ונל"ע בסיפור המובא במדרש "אלפא ביתא דבן סורא" וההבטחה לא לפגוע בבני אדם, ומסיימים הסיפור: "ולכן אנו כותבים שמותם בקמיע וכו".

(2) השל"ה על מסכת חולין, ענייני מילה. קיצור ענייני השל"ה ענייני מילה עמ' צ"ה על פרשת לך-לך מובא ג"כ הסיפור עם רשב"י ותלמידיו.

(3) מנהג המבוסס על פי דברי זוהר הקדוש, זוהר ח"א דצ"ג ע"א הסיפור עם ר"א ובנו ר"י. כ"כ הוא ע"פ "הנודע ביהודה - רבי יחזקאל לנדא. וכן ניתן למצוא במסכתא ב"ק ד"פ ע"א "ישוע הבן". כן כתב תלמיד המהרש"ל רבי משה מפרעמלסא ועוד.

(4) הסיבה ל"אי-הזמנה" לברית מילה בעיקרה עומדת מפני שברית-המילה וסעודתה הינן סעודת מצווה כמבוא בשו"ע יור"ד סרס"ח סק"ג. והרי מובא במסכתא פסחים דקי"ג ע"ב ש"מי שאינו מסב בחבורה של מצווה הוא (ח"ו) מנודה לשמים". כלומר, אם מישוהו יוזמן לברית-מילה ולא יוכל להגיע, ראה סיום האזהרה הנ"ל. ולכן, לא "מזמינים" כדי לא לגרום למישוהו אי-דבר היפך הטוב חלילה.

ה. נוהגים לבחור ”קוואטער“, זוג נשוי שאינם בהריון, או שהאשה בימי נקיותה. שתפקידם: האשה לוקחת את התינוק מאמו ומעבירה לבעלה, בעלה מעביר לאבי הבן למולו⁵. יש המחזיקים ממנהג זה כסגולה לזוג שיוולדו להם ילדים. (כדאי לחשוב על זוגות שצריכים ישועה בעניין זוגות צעירים שטרם נולדו להם ילדים ולפנות אליהם)⁶.

ו. יש המוסיפים ונוהגים לכבד נוכחים וכו' בקירוב הרך הנימול אל 'כיסאו של אליהו', על ידי החזקתו והתקדמות איתו אל הכסא⁷, כיבוד זה נקרא ”חייקה”⁸.

ז. נהוג שאבי-הבן חוזר (ובאם לא אחד מהנוכחים) מאמר ד”ה ”בעצם היום הזה” מתורה-אור פרשת לך-לך. ישנם שחוזרים המאמר ”אשרי תבחר ותקרב” שכ”ק אדמו”ר שליט”א מה”מ אמר בפני הרה”ג הרה”ח מוה”ר אפרים אליעזר הכהן יאלעס זצ”ל ביחידות לרגל ליל השימורים (הוואך-נאכט) של נכדו.

ח. יש להעדיף לקיים את הברית בבית-כנסת שהוא מקום מקודש ”בית מקדש מעט”⁹ וכו'.

ט. את הברית יש לעשות בנוכחות עשרה גברים מעל גיל מצוות¹⁰. אם אינם עשרה ידאג לאסוף כמה שיוכל ואין זה מעכב את קיום הברית.

(5) 'קוואטער' פירושו לכמה אופנים, ביניהם קטורת. כלומר הזוג שמכניס ומוציא את הרך הנימול לאולם ומאולם הברית נמשלים למקריבי קטורת. המנהג נוצר עקב מנהגי ההרחקות הנהוגים בין הבעל לאשתו. ולכן דווקא נוהגים בזוג נשוי ולא ברווק שיתערבב בין הנשים וההיפך. וכן כיבוד זה ידוע כסגולות לעניינים טובים.

(6) ברית דוד סרס”ה ס”ק כ”ח. אוצה”ב סי”ב ס”ט. אשרי יולדתו עקמ”א. ולהעיר שמביא ב”ספר המידות” (ערך 'מוהל') שאשה הרוצה להתעבר תביט בסכין המילה לאחר המילה.

(7) מנהג זה מובא במגדל עוז להיעב”ץ ומביא שם טעם בכדי שכל אוהביו יזכו במצווה זו של להכניסו וכו'. ויש להקפיד כשמוסרין התינוק מאחד לחבירו שיקרבו התינוק למקום הברית ולא סתם להעבירו מהכא להתם דאין בזה משום כיבוד אלא עיכוב הברית כך העיר הגרש”ז אויערבאך זצ”ל (שו”ת מנחת שלמה ח”ב סי’ צ”ב).

(8) כנראה שמלשון ”שאהו בחייקך” וכ”כ נראה שהמקור מעניין זריקת הדם ע”ג המזבח - הבזיכים של קרבן פסח עיין משנה ביומא ס”א ומשנה בסוטה ע”מ.

(9) אחד הטעמים המובא בשו”ת הרשב”א: ”ויש עניין למול בבית הכנסת שהוא מקדש מעט או משום טירחא דציבורא” וסמך לדבר דכתיב בשמואל ”ויכרתו ברית לפני ה'” ההולך על בית ה' - בית מקדש מעט.

(10) האור זרוע (הלכות מילה ס’ קל”ז) ומהרי”ל כתבו טעם לכך שצריך בפני עשרה שהוא כדי להעיד בפני עשרה על האב שהכניס את בנו בבריתו של אאע”ה. בספר כללי המילה

י. יש להדליק נרות (שניים לכל הפחות) בזמן ברית המילה ובמיוחד בבית הכנסת¹¹.

יא. מלבישים את התינוק בבגדים נאים וחובשים לראשו כובע תפארת כחתן ביום חתונתו¹².

יב. בעלי הברית הינם: הסנדק, המוהל ואבי הבן. בהתאם לזכותם ושמחתם יתכוננו וילבשו לכבוד הברית בגדי שבת ובאם צריכים ידאגו להסתפר כדי להגיע נקיים ומכובדים כאמור¹³.

יג. מנהג חסידים הוא לכבד א' מהנוכחים בקריאת מכתבו של כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ לרגל הולדת הבן.

יד. יש הנוהגים לבקש את הכהנים (אם ישנם) לברך את הרך-הנמול בברכת כהנים.

טו. מכובד ב'מהכיסא' ימסור את הרך הנימול אל אביו, ואביו מניחו אצל ברכי הסנדק¹⁴.

לר"י הגוזר כתב וז"ל: "וכיון שנקראת המילה 'אות', צריך לזמן עשרה שם למול ולברך לפנייהם, כדי שיפרסם הניסיון הזה וה'אות' שבו נתנסה אברהם-אבינו לכתחילה היכא דאפשר" עכ"ל. עוד טעם מובא ב'חכמת-אדם' משום דהתינוק דומה ליוצא מבית האסורים שצריך להודות בפני עשרה ולכן אומרים ג"כ "הודו לה" בפסוקים שמזכירים בברית-מילה. בספר 'כורת-הברית' הביא סמך לזה דכתיב "אספו לי חסידי כורתי ברית עלי זבח" (תהלים נ, ה) שצריך להיות אסיפת עם בברית. ובספר 'דרך-פיקודיך' הביא את דברי הזוהר בפרשת תזריע "דהא זימנא דמתכנשי עמא קדישא לאעברא ההוא ערלה מקמי ברית" שמכאן ראייה שראוי להיות שיהיה אסיפת קהל ועדה בשעת קיום מצווה זאת, והטעם כי "לאעברא ההוא ערלה זכותא דרבים עדיף".

11 עיין ש"ך רס"ה סקכ"א וז"ל: "ונוהגין להדליק להדליק נר בבית הכנסת בשעת המילה" וכן הוא בספר התניא ובהגהת מנהגים מהרי"ל ונכלל בדברי הב"י סוס"ה עכ"ל. כן מובא בספר 'מטה משה' שכתב שמרומז וסמך לזה בפסוק "כי נר מצווה ותורה אור" והוא דרך שמחה וכבוד.

עוד טעם הביא בסידור היעב"ץ דכתיב "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" (מגילת אסתר) 'וששון' זה ענין המילה כדכתיב "שש אנוכי על אמרתך" דאירי על מילה. ובספר 'יפה ללב' הביא רמז לדבר "את האור כי טוב" סופי תיבות 'ברית', וכן מובא בספרים נוספים. ובקונטרס 'חנוך לנער' מובא שבזמן הברית של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע הדליקו נרות בבית הכנסת.

12 נלמד ממה שכתוב אצל גרשום בנו של משה שציפורה אמו מלה אותו ואומרת עליו "חתן דמים למולות" (שמות ד, כ"ו).

13 ראה הערה 17 כדלהלן.

14 שו"ת מהר"ם אלשקר בשם הגאונים, קיצשו"ע סי' קס"ג ס"א וכן הביא ב'שערי-תשובה' או"ח סי' תקנ"א סק"ג שמנהג יפה הוא.

טז. 'סנדק': מובא בספרים (ורואים בברור) שהילד מקבל דמיון וצורה מה'סנדק' לכן מקפידים מאוד לתת את ה'סנדקאות' לאיש חשוב וירא-אלוקים¹⁵ (אלא"כ מצד כיבוד הורים).

יז. נהוג, מקובל ובריא שיתכונן ה'סנדק' ויתבונן בזכות ובחובה שעומדת בפניו ויגיע מוכן לברית. אי לכך נהגו שה'סנדק' יטבול במקווה בבוקר יום הברית ויש שנהגו שילמד ה'סנדק' איזה פרק מספר התניא קדישא ולימוד מאמרי דא"ח מרבתינו נשיאינו בכלל¹⁶.

יח. מוהל: בוחרים מוהל בקי במלאכתו ולהעדיפו בבחירה על פני מוהל שאינו בקי במלאכתו (אע"פ שהפחות בקי הינו ירא שמים ות"ח).

יט. בעלי הברית (הסנדק, המוהל, ואבי הבן) מתעטפים בטלית לכבוד ברית המילה אך הכובע נשאר על הראש והטלית על הכתפיים¹⁷.

כ. בהקשר עם מוהל, לבדוק אצלו שיודע את מנהגי חב"ד (וראינו מוהלים שמובילים את 'טקס-הברית' שלא ידעו את מנהגינו ונהגו דברים שונים, על כן יזכור בליבו ומוחו ו"אל יבוש מפני המלעיגים") ובפרט את העניין של חיתוך עורלת הברית לבדה ועור הפריעה שהמוהל לא יחתכו לגמרי אלא יפרע אותו בנפרד לבדו.

כא. למנהגנו אין מברכים על הטלית, ואין צריך לשאול טלית מחבירו על מנת לפטור א"ע מברכה, דין זה גם בזמן שעבר זמן מתפילת שחרית, וגם אם הסיח דעתו וכו' (וראה לעיל ב'סדר הברית' הערה 1).

15) כתב רמ"א (יו"ד רס"ה סעיף י"א) וז"ל: "ונוהגין להדר אחר מצווה זו להיות סנדק לתפוס התינוק למוהלו (הגהות מיימוניות) ויפה כח הסנדק מכוח המוהל להקדימו לקריאת התורה, דכל סנדק הוי כמקטיר הקטורת (מהרי"ל בשם ר"פ), ולכן נוהגים שלא ליתן שני ילדים לבעל הברית אחד כדאמרינן גבי קטורת" עכ"ל. וידוע ומפורסם נאמרו דברים נוספים במעלתו ובזכותו של הסנדק.

16) ובכלל ההכנות הרוחניות גם ההכנות הגשמיות, כמובא בהמשך (הערה 17) בנוגע לבגדי שבת ותספורת.

17) סמך למנהג שכל מי שיש לו כיבוד בברית יתעטף בטלית מובא בספר 'מטעמים' (מערכת מילה) מהפיוט "יום ליבשה" שיש האומרים אותו בסעודת הברית, "ומבטן לשמך המה נימולים.. ועל כנפי כסותם יעשו גדילים". ובספר 'זוכר-הברית' (סי' י"ז) שגדולה מילה שנכתרה עליה י"ג בריתות כנגד י"ג מידות הרחמים שצריך להתעטף בטלית בשעת אמירתם ועד "זה עוסקים במילה צריכים להתעטף". נהגו שאבי הבן, המוהל, והסנדק, טובלים במקווה, מסתפרים ולובשים בגדי שבת לכבוד הברית (הובא במהרי"ל, מגדל עוז, של"ה וכ"כ רמ"א (תקנ"א א') לגבי לבישת בגדי שבת).

כג. יש נוהגים להניח תמונה של כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ על רגלי הסנדק (מתחת לרך הנימול) ככיבוד הרבי שליט"א מה"מ בסנדקאות¹⁸.

כד. למנהגנו לא מניחים שני כסאות (כסא של אליהו וכסא נוסף) אלא כסאו של אליהו בלבד (עדיפות שיהיה כסא גדול).

כה. למנהגנו לא אומרים את פסוקי "שמע ישראל וכו".

כו. אבי-הבן עומד סמוך למוהל כדי להודיע למוהל שממנה אותו לשליח למול את בנו. ולמנהגנו מקבל אבי-הבן את סכין המילה מהמוהל ומוסרה למוהל באומרו "הריני ממנה אותך שליח למול את בני"¹⁹.

כז. בין חיתוך העורלה לפריעה מברך אבי-הבן "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו". והקהל עונה "כשם שנכנס לברית, כן יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים".

כח. למנהגנו לא מברכים "שהחיינו"²⁰.

כט. אחרי ברית-המילה יתפלל אבי-הבן והמוהל את תפילת "רבונו של עולם" הנדפס בסידור²¹.

18 ראה בתחילת הקובץ, תשובת כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ להרב רסקין לגבי חסידים הרוצים לכבד את הרבי בסנדקאות.

19 כתב הטור ביו"ד סימן רס"ה וז"ל: "וכתב עוד מנהג (בעל-העיסור) שאבי הבן עומד על המוהל להודיעו שהוא שלוחו כדאמרין לגבי קרבן (תענית כ"ו) אפשר שיהי' קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו" עכ"ל.

20 רמ"א סעיף ו' וז"ל: "ובמדינות אלו נוהגין שלא לברך שהחיינו אפי' כשהאב עצמו מל את בנו" עכ"ל. וכמה טעמים נאמרו בזה, התוספות (בבכורות מ"ט ע"א ד"ה לאחר) וז"ל: "ואין לתמוה אהא דלא מברכין שהחיינו על כל מילה ומילה כמו על כל פדיון הבן דשאני מצוות פדיון הבן דלא שכיחא" עכ"ל. והראבי"ה (סי' רפ"ט) ו'המרדכי' בשבת סי' תכ"א ועוד כתבו שזה משום "צערא דינוקא".

21 כתב השל"ה מסכת חולין אות מ"ד וז"ל: "לאחר המילה יתפלל האב לה' יתברך שיתן לילד נשמה קדושה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים ויברך את הילד וכן יתנהו לאחרים לברך אותו" עכ"ל. וראה שער הכולל (סדר המילה אות ט') דהטעם שמזכירים בנוסח מי שברך בברית ג"כ משה ואהרן דוד ושלמה די"ל שלאפושזי זכותא דיחיד מזכירין עוד צדיקים, ועיי"ש עוד טעם לזה שבחרו דווקא צדיקים אלו.

ל. סעודת הברית: טוב מאוד אם יהיו דולקים נרות בזמן סעודת הברית²².

לא. נוהגים לנגן ניגון ד' בבות לכ"ק אדמו"ר הזקן²³.

לב. מנצלים את ההזדמנות של התוועדות החברים, הקרובים ומשפחה לדבר ולחזק בענייני תורה ומצוותיה ולאמירת דברי־אלוקים־חיים, כאמור²⁴.

לג. נותנים ביום המילה ו"זריזין מקדמין" סכום של כסף לישיבת־תומכי־תמימים כתחילת תשלום שכר לימוד עבר הרך הנולד לכשיגדל²⁵.

לד. בברכת המזון אומרים "הרחמן" לברית המילה המבוא בסידור²⁶ (ומופיע בהמשך קובץ זה).

(22) ראה הערה 9.

(23) הובא בסה"ש תרפ"ח ע' 12.

(24) כיאה להתוועדות חסידים המפיקה תועלת וממשיכה ברכה למשתתפים בה.

(25) "ונוהגים אצלנו שנותנים דמי קדימה לשכר הלימוד של הילד" (ונתן כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע סכום מסוים באומרו): "זה עבור הישיבה". מלוח היום יום כ"ח אד"ש. והטעם המובא בזה שהיות ואומרים "כשם שנכנס לברית.. יכנס לתורה וכו'". אזי שיתחיל העניין תיכף ומיד.

(26) "הרחמן דברית מילה-אומרים". לוח היום יום כ"ח אד"ש.

ביאור המאמר

ביאור על מאמר כ"ק אדמו"ר הזקן
המקובל לחזורו ברכים בסעודת ברית המילה

ביאור פשוט על המאמר ד"ה "בעצם היום הזה" מ'תורה אור' פרשת לך-לך לב"ק אדמו"ר הזקן.

בפרשת 'לך-לך', בספר בראשית, התורה מתארת את מצות ברית-מילה שקיים אברהם-אבינו, ואומרת: "בעצם הזה נימול אברהם וגו'".

שואל כ"ק אדמו"ר הזקן שאלה המתבקשת מאליה (ומוזכרת ב'ספרים'): הרי ידוע לכל, שהאבות הקדושים קיימו את כל התורה כולה, עוד לפני שניתנה לעם-ישראל, עד כדי מצוה קלה (לכאורה): מצוות 'עירוב-תבשילין'. ומה השתנה במצות ברית-מילה, הרי פשוט לכאורה, שאברהם היה צריך לקיים גם את המצוה הזו לפני הגיעו לגיל צ"ט שנה (ע"ד שקיים לפני זה שאר מצוות ברוחניות העניינים)?! ועוד, שהרי היא גדולה יותר מכל מצוות עשה, שהרי נכרתו עליה י"ג בריתות!²

בכדי להבין את הטעם לכך, ואת המשמעות הפנימית והעמוקה יותר, צריך קודם להבין מהו עניין ברית-המילה:

בפר' נצבים כתוב: "לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה"³ הר"ת ד"מי יעלה לנו השמימה" יוצרות את המילה 'מילה'. וסופי התיבות יוצרות את שם "הוי". בנוסף מביא כ"ק אדמו"ר הזקן שני פסוקים שונים לגבי קיום מצות ברית-המילה: הראשון, "ומלתם את ערלת לבבכם"⁴ והשני, "ומל ה' אלקיך את לבבך"⁵. מזה לומדת תורת החסידות שישנם שני סוגי 'מילה'.

הראשון: עניין של מילה באופן של מלמטה-למעלה. כלומר שאנחנו צריכים 'למול' את ערלת הלב, ה'ערלה' - החלק החיצוני שמסתיר ומעלים על הרצון של הנפש-האלוקית, שזו המשמעות של 'תשובה' כמ"ש "ושבת עד ה' אלקיך"⁶.

(1) בראשית, לך-לך פי"ז פסוק כ"ו.

(2) שו"ע יו"ד סימן ר"ס ס"א. כ"כ בב"י הובא טעם לגבי הנ"ל וטעמו של הש"ך. ה'לבוש' מטעים ואומר שמצות המילה היא מצוה גדולה מפני שהיא היחידה ש"ברית חותם בבשרו".

(3) ספר דברים, נצבים פ"ל פסוק י"ב.

(4) ספר דברים, עקב פ"י פסוק ט"ז.

(5) ספר דברים, נצבים פ"ל פסוק ו'.

(6) ספר דברים, ואתחנן פ"ד פסוק ל'. שם, נצבים פ"ל פסוק ב'.

"אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין"⁷. ולכן כתוב על זמן שאחרי קיבוץ-הגלויות (זמן הגאולה) "והביאך אל הארץ והיטבך"⁸. שאז תהי' ה'מילה' באופן שמלמעלה-למטה "ומל'ה' אלקיך את לבבך" שהסרת ערלת הלב תהי' ע"י "ומל'ה' וכו' (ולכן כתוב "והיטבך מאבותיך..", שהטוב שיעשה לנו הקב"ה הוא באופן של יותר ממה שהי' לאבותינו "מה רב טובך אשר צפנת.."⁹ ולכן נאמר על משה-רבינו "ותרא אותו כי טוב"¹⁰ - כי נולד טוב מלשון "טובך" - שנולד מהול).

כלומר, ברית-המילה המוגדרת כ"מלמטה-למעלה" היא העבודה שמוכרת בשם "אתערותא-דלתתא", ההתעוררות והתשובה - קיום התורה והמצוות של הנברא מצד עצמו מתחילה, מלמטה. ואז ממילא ה"אתערותא-דלעילא" תבוא מצד הקב"ה כמו שאומר הפסוק "ומל'ה' אלקיך את לבבך". (כידוע שיהודי שמתאמץ ורוצה לחזור בתשובה ולפעול טוב, אזי "מסיעין לו"¹¹).

ועל אופן ה'מילה' השני כתוב, "מי יעלה לנו השמימה" שהוא ה'מילה' שתהי' אחרי 'קיבוץ-גלויות' - אחרי שיקיימו את כל התורה כולה, ר"ת של הכתוב יהי' "מילה" דווקא. כי עניינה של 'מילה' הוא למעלה מבחינת התורה. כי על התורה נאמר: "לא בשמים היא לאמר..", שהקב"ה דאג שהתורה תהי' בהבנה והשגה ותהי' נשפלת למטה, לנבראים. ("כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיד ובלבבך לעשותו"¹²). וכפי שמוזכר בגמרא "אמר רבי יהושע אין משגיחין בבת קול"¹³ מפני "שאין התורה בשמים כי אם למטה הימנה" - בארץ הגשמית והחומרית, פה למטה ("תחתון שאין תחתון למטה ממנו"¹⁴), כמובאר בחסידות. ולכן נקראת התורה "תורת הוי'". כי שם הוי' מורכב מהאותיות: "יו"ד' שמסמל את החיות שהקב"ה מוריד לעולם באופן של צמצום. האות ה'א'

7) מסכת סנהדרין דצ"ז ע"ב. ועניין הגאולה זהו הגילוי המושלם דעצמותו ית', ההיפך בתכלית של עניין ה'ערלה' - העלם והסתר על אלוקות.

8) ספר דברים, נצבים פ"ל פסוק ה'.

9) ספר תהילים פרק ל"א פסוק כ'.

10) ספר שמות פ"ב פסוק ב'.

11) מסכתא שבת דק"ד.

12) ספר דברים פ"ל פסוק י"ד.

13) מסכתא ברכות דנ"ב ע"א.

14) ספר התניא, ליקוטי אמרים פל"ו. ספר מאמרים-מ'לוקט' ח"ב קונטרס "זאת חנוכה

תשל"ח" אות ה'.

מייצגת את החיות בצורת 'התפשטות'. והאות 'וא' בצורתה מדמה כיצד חיות של הקב"ה נמשכת למטה לעולם הזה הגשמי. אבל ה(ברית) 'מילה' האמורה כאן, היא במדרגה גבוהה יותר משם הוי' עד כדי שהיא (התיבה 'מילה') ב'ראשי' תיבות. ושם הוי' הוא ב'סופי' תיבות, שמראה שהיא מבחינת המדרגה שנקראת "שמימה" (למעלה מהארץ = הוי'). ולכן אותה 'מילה' היא למעלה וגדולה יותר מבחינת התורה 'שנפלה' למטה כאמור. מבחינת "שמים" אלו.

ועל זה אמרו רבותינו ז"ל שגדולה (עוצמת מצוות ה) 'מילה' שנכתרו עליה שלוש עשרה בריתות¹⁵.

הפירוש של 'גדולה מילה' - מסביר כ"ק אדמו"ר הזקן - הולך על 'המילה הגדולה', זו ש'מלמעלה-למטה' (אתערותא-דלעילא - 'ומל'ה' אלקיד את לבבך") כלומר, שהקב"ה בעצמו 'ימול' את לבבך. ולכן מסתדר למה דווקא ברית-המילה נכרתה ב"ג בריתות כאמור. כידוע שענין כריתת ברית היא דבר שלא מובן בשכל, בטעם ודעת. ומביא כ"ק אדמו"ר הזקן משל: כמו שני אנשים שאוהבים אחד את השני. כדי להיות אוהבים באמת, אזי עושים הם 'ברית' להיות 'אוהבים' אחד את השני תמיד! להיות שם אחד בשביל השני וכו'. אבל, משמעות הברית היא שגם אם יש ביניהם איזה ענין המפריע ומפריד לאותה 'ברית' ח"ו, כל אחד 'יכריח ויכפה' את עצמו להיות 'אוהבו' של חברו. על אף אם מצד השכל, הדעת וההיגיון אין שום דבר טוב שיפעל את זה ויצא מזה. מכל-מקום ובכל מצב הוא מכריח את עצמו לציית למחויבותו ולמלא את חלקו 'בברית' שהוא וחברו כרתו ביניהם.

כך מסביר ומתאים כ"ק אדמו"ר הזקן, בכדי שימושך ויהי' אור וחיות באופן של 'מילה גדולה' האמורה, שהיא העניין של "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם"¹⁶ הוא דווקא ורק על ידי י"ג מדות הרחמים שאנו אומרים בתחנון (ששייך לברית-מילה, י"ג בריתות וכו') (שהוא גבוה יותר במדרגתו מתפילת העמידה, עולם האצילות כי הוא מעל 'גדר' כדלהלן: שעניינים למעלה מהחכמה, השכל והדעת.

וזו גם הסיבה שאותה "מילה גדולה" היא למעלה מבחי' שם הוי' וגם למעלה מבחי' התורה (כמו ש"ג מדות הרחמים למעלה מהתורה ולכן דווקא שם הוא העניין של סליחת העוון "נושא עוון ופשע וכו'"). ועל זה נאמר "עד יעבור עמך

(15) משנה, סדר נזיקין, מסכתא נדרים פ"ג משנה י"א.

(16) ספר תהילים, פל"א פסוק כ'.

הוי' (כמו שכתוב אצל י"ג מדות הרחמים).

ולפי כל הנ"ל - מסביר ועונה כ"ק אדמו"ר הזקן - נוכל להבין למה אברהם אבינו קיים את כל המצוות כולם אפי' עירובין וכו' ולא את ה'ברית-מילה'. מפני שאברהם-אבינו הי' חפץ ורצה להגיע לאותה "מילה גדולה", מילה שמגיעה מלמעלה-למטה - "ומל ה' אלקיך את לבבך".. ולכן קיים גם את כל התורה כולה (כהכנה ל'ברית-מילה'), מפני שהתורה, היא בדרגה נמוכה מהמעלה של אותה "מילה גדולה". ואכן, אברהם-אבינו זכה לאותה "מילה גדולה". שהרי כתוב "בעצם היום הזה נמול אברהם וכו'. ולא נאמר אצל אברהם-אבינו בפסוק הלשון "וימל את עצמו" כמו אצל ישמעאל ומקנת כספו - עבדיו וכו'. כי אצל ישמעאל 'מלו' הם את עצמם ("ומלתם את ערל לבבכם") אבל אברהם-אבינו זכה לגילוי הגדול אליו איחל "ומל ה' אלקיך את לבבך" (הגילוי דהגאולה האמיתית והשלימה). לכן אומרת התורה הלשון "נמול¹⁷ אברהם..".

וזו משמעות הפירוש "בעצם היום הזה נמול אברהם..". כלומר, בעצמיות של היום הזה, שהוא היום שכולו ארוך שכולו טוב כו'¹⁸, ("יום שכולו שבת ומנחה לחיי העולמים"¹⁹) - הגילוי דלעתיד-לבוא, גילוי בבחי' ובאופן של "מה רב טובך אשר צפנת" - שכולו טוב. וכשנתגלה לאברהם-אבינו העצם והאמת של היום הזה - הגילוי הגדול דלעתיד-לבוא, אזי "נמול אברהם כו'".

17) ואולי יש להוסיף עפ"י פירוש המדרש בבראשית-רבה מט, ב: "א"ל הקב"ה לאברהם: דיו לעבד שיהא כרבו. אמר לפניו ומי ימול אותי? אמר: אתה בעצמך. מיד נטל אברהם סכין, והיה אווז בערלתו ובא לחתוך והיה מתירא שהי' זקן, מה עשה הקדוש ברוך הוא? שלח ידו ואחז עמו והיה אברהם חותך, שנאמר (נחמיה ט, ז): "אַתָּה הוּא ה' הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְגו'" וכרות לו הברית אין כתיב כאן אלא (שם, ח) "וְכָרוֹת עָמוֹ", מלמד שהיה הקב"ה אווז בן.

18) מסכתא קידושין ל"ט ע"ב.

19) מסכת תמיד פרק ד' משנה ד'.

סדר ברכת המזון

עפ"י נוסח האריז"ל
וסידור תורה-אור לב"ק אדמו"ר הזקן

סדר ברכת המזון

ביום שאין אומרים בו תחנון:

שיר המעלות בשוב יי את־שיבת ציון היינו כחלמים: אז ימלא שחוק פינו
ולשונו רנה אז יאמרו בגוים הגדיל יי לעשות עם־אלה: הגדיל יי לעשות עמנו
היינו שומחים: שובה יי את־שביתנו באפיקים פגגב: הזרעים בדמעה ברנה וקצרו:
הלוד ילד ובכה נשא משד־הזרע בא־יבוא ברנה נשא אלמותיו:

לבני־קרח מזמור שיר יסודתו בהררי־קדש: אהב יי שערי ציון מכל משכנות
יעקב: נכבדות מדבר בך עיר האלהים סלה: אזכיר רהב ובכל לידעי הנה פלשת
וצור עם־בוש זה ילד־שם: ולציון יאמר איש ואיש ילד־בה והוא יכוננה עליון: יי
יספר בכתוב עמים זה ילד־שם סלה: ושרים כחללים כל־מעני בך:

אברכה את־יי בכל־עת, תמיד תהלתו בפי: סוף דבר הפל נשמע, את־
האלהים ירא ואת־מצותיו שמור בי־זה כל־האדם: תהלת יי ודבר־פי ויברך כל־
בשר שם קדשו לעולם ועד: ואנחנו נברך יה מעתה ועד־עולם הללויה:

קודם מים אחרונים יאמר:

זה חלק־אדם רשע מאלהים ונחלת אמרו מאל:

ואחר מים אחרונים יאמר:

וידבר אלי זה השלחן אשר לפני יי:

אם מברכים בזימון המברך אומר:

הב לן ונברך (או בל"א רבותי מיר וועלין בענמשינ):

וענין המסובין: יהי שם יי מברך מעתה ועד־עולם:

המברך אומר: ברשות מרגן ורפגן ורבותי נברך (בעשרה: אלהינו) שאכלנו משלו:

וענין המסובין: ברוך (בעשרה: אלהינו) שאכלנו משלו ובטובו חיינו:

ומי שלא אכל עונה: ברוך (בעשרה: אלהינו) ומברך שמו תמיד לעולם ועד:

**ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם הן את העולם כלו בטובו בהן
בהסד וברחמים הואנותן לחם לכל-בשר כי לעולם חסדו: ובטובו
הגדול עמנו תמיד לא-חסר לנו ואל יחסר-לנו מזון לעולם ועד: בעבור
שמו הגדול כי הוא אל זן ומפרנס לכל ומטיב לכל ומבין מזון לכל-
בריותיו אשר ברא: באמור פותח את-ידך ומשביע לכל-חי רצון:
ברוך אתה יי הן את-הכל:**

**נודה לך יי אלהינו על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה
ועל שהוצאתנו יי אלהינו מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים ועל-בריתך
שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדנו ועל חקיך שהודעתנו ועל חיים
הן וחסד שחוננתנו ועל אכילת מזון שאתה זן ומפרנס אותנו תמיד בכל
יום ובכל-עת ובכל-שעה:**

בחנוכה ופורים אומרים כאן ועל הנסים ואם שכח אזי כשיגיע אצל הרחמן יאמר
הרחמן הוא יעשה לנו נסים כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה בימי וכו':

**ועל הנסים ועל הפרקן ועל הגבורות ועל התשועות ועל הנפלאות שעשית
לאבותינו בימים ההם בזמן הזה:**

בחנוכה: בימי מתתיהו בן יוחנן בהן גדול, חשמונאי ובניו, בשעמדה מלכות יון הרשעה על
עמך ישראל, להשכיחם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך, ואתה ברחמיך הרבים, עמדת להם
בעת צרתם. רבת את-ריבם, דגת את-דינם, נקמת את-נקמתם, מסרת גבורים ביד חלשים,
ורבים ביד מעטים, וממאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך. ולך
עשית שם גדול וקדוש בעולמך, ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן בהיום הזה. ואחר
כך באו בגיד לדביר ביתך, ופגו את היכלך, וטהרו את-מקדשך, והדליקו גרות בחצרות קדשך,
וקבעו שמונת ימי חנכה אלו, להודות ולהלל לשמך הגדול:

בפורים: בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה, בשעמד עליהם המן הרשע, בקש להשמיד
להרוג ולאבד את-כל-היהודים, מנער ועד זקן טף ונשים, ביום אחד, בשלשה עשר לחדש
שנים עשר, הוא חדש אדר, ושללם לבז. ואתה ברחמיך הרבים הפרת את עצתו, ונקלקלת
את מחשבתו, והשבות לו גמולו בראשו, ותלו אותו ואת-בניו על העץ:

**ועל הכל יי אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים אותך. יתברך שמך
בפי כל-חי תמיד לעולם ועד: בכתוב ואכלת ושבעת וברכת את-יי אלהיך**

על־הארץ הטבה אשר נתן־לך: ברוך אתה יי, על־הארץ ועל־המזון:

רחם יי אלהינו על־ישראל עמך ועל־ירושלים עירך ועל ציון משכן
בבודך ועל מלכות בית דוד משיחך ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא
שםך עליו: אלהינו אבינו רענו זוננו פרנסנו וכלכלנו והרויחנו והרוח לנו
יי אלהינו מהרה מפל־צרותינו: ונא אל־תצריכנו יי אלהינו. לא לידי מתנת
בשר ודם ולא לידי הלואתם כי אם לירך המלאה הפתוחה הקדושה
והרחבה שלא נבוש ולא נכלם לעולם ועד:

בשבת: רצה והחליצנו יהוה אלהינו במצותך, ובמצות יום השביעי השבת הגדול והקדוש
הזה, כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך, לשבת בו ולנוח בו באהבה במצות רצונך, וברצונך
הנית לנו יהוה אלהינו, שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו, והראנו יהוה אלהינו
בנחמת ציון עירך, ובבנין ירושלים עיר קדשך, כי אתה הוא בעל הישועות ובעל הנחמות.

בראש חודש ובחול המועד אומרים: אלהינו ואלהי אבותינו, יעלה ויבא, ויגיע ויראה וירצה,
וישמע ויפקד ויזכר, וזכרנו ופקדוננו, וזכרון אבותינו, וזכרון משיח בן־דוד עבדך, וזכרון ירושלים
עיר קדשך, וזכרון כל־עמך בית ישראל לפניך לפליטה לטובה, לחן ולחסד ולרחמים ולחיים
טובים ולשלום, ביום בראש חדש: ראש החודש הזה. בחודש מוסס: חג המצות הזה. בחודש מ' סוכות:
חג הסוכות הזה. וזכרנו יי אלהינו בו לטובה, ופקדנו בו לברכה, והושיענו בו לחיים טובים. ובדבר
ישועה ורחמים חוס וחסנו ורחם עלינו והושיענו כי אליך ענינו, כי אל מלך חנון ורחום אתה:
ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו. ברוך אתה יי, בונה ברחמינו
ירושלים. אמן:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, האל. אבינו מלכנו. אדירנו בוראנו
גואלנו יוצרנו. קדושנו קדוש יעקב רוענו רועה ישראל המלך הטוב
והמטיב לכל בכל יום ויום. הוא המטיב לנו. הוא מטיב לנו. הוא ייטיב לנו.
הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו לעד. לחן ולחסד ולרחמים. ולרחו
הצלה והצלחה. ברכה וישועה. נחמה פרנסה וכלכלה ורחמים וחיים
ושלום וכל־טוב ומכל־טוב לעולם אל יחסרנו: הרחמן הוא ימלוך עלינו
לעולם ועד: הרחמן הוא יתברך בשמים ובארץ: הרחמן הוא ישתבח
לדור דורים ויתפאר בנו לעד ולנצח נצחים ויתחדר בנו לעד ולעולמי

עוֹלָמִים: הֶרְחָמָן הוּא יִפְרָנֶסְנוּ בְּכָבוֹד: הֶרְחָמָן הוּא יִשְׁבֹּר עוֹלָמוֹת מֵעַל צוּאֲרָנוּ וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמָמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ: הֶרְחָמָן הוּא יִשְׁלַח בְּרָכָה מְרֻבָּה בְּבֵית זֶה וְעַל שְׁלַחָן זֶה שְׂאֵבְלָנוּ עָלָיו: הֶרְחָמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת־אֱלֹהֵינוּ הַנָּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְיִבְשָׁר־לָנוּ בְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת יִשׁוּעוֹת וְנִחְמוֹת: הֶרְחָמָן הוּא יִבְרֹךְ אֶת אֲדוֹנֵינוּ מוֹרֵינוּ וְרַבֵּינוּ מֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחַ לְעוֹלָם וָעֶד: הֶרְחָמָן הוּא יִבְרֹךְ אֶת־אֲבִי מוֹרֵי בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת־אֲמִי מוֹרְתִי בַּעֲלַת הַבַּיִת הַזֶּה. אוֹתָם וְאֶת־בֵּיתָם וְאֶת־זֶרְעָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם. אוֹתָנוּ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָנוּ: כִּמּוֹ שֶׁיִּבְרֹךְ אֶת־אֲבוֹתֵינוּ אֲבֹרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב בְּכָל מָכַל כָּל כֵּן יִבְרֹךְ אוֹתָנוּ (בְּנֵי בְרִית) בְּלָנוּ יַחַד בְּבְרָכָה שְׁלֵמָה. וְנֹאמֵר אָמֵן:

מִמָּרוֹם יִלְמְדוּ עָלָיו וְעָלֵינוּ זְכוֹת שֶׁתִּהְיֶה לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם וְנִשְׂא בְרָכָה מֵאֵת יי וְצִדִּיקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְנִמְצָא חֵן וְשִׁכָּל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

הֶרְחָמָן הוּא יִבְרֹךְ אֲבִי הַיָּלֵד וְאִמּוֹ, וְיִזְכְּנוּ לְגִדְלוֹ לְחֻנּוֹ וְלִחְכָּמוֹ, מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהַלָּאָה יִרְצָה דָּמוֹ, וְיִהְיֶה יי אֱלֹהֵינוּ עִמּוֹ.

הֶרְחָמָן הוּא יִבְרֹךְ בַּעַל הַבַּיִת הַמִּילָה, אֲשֶׁר שֵׁשׁ לַעֲשׂוֹת צֶדֶק בְּגִילָה, וְיִשְׁלַח בְּעָלוֹ וּמִשְׁבְּרָתוֹ בְּפוֹלָה, וְיִתְּנֵהוּ לְמַעֲלָה לְמַעֲלָה.

הֶרְחָמָן הוּא יִבְרֹךְ בֶּן הַנְּמוּל לְשִׁמּוֹנָה, וְיִהְיֶה יָדָיו וְלִבּוֹ לֵאל אִמּוֹנָה, וְיִזְכֶּה לְרֹאוֹת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה, שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה.

הֶרְחָמָן הוּא יִבְרֹךְ הַמֶּלֶךְ בְּשׁוּר הָעֶרְלָה, וּפְרַע וּמִצֵּץ דָּמֵי הַמִּילָה, אִישׁ הֵיִרָא וְכֹךְ הַלֵּכֵב עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה. אִם־שְׁלֹשׁ־אַלָּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ.

הֶרְחָמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ מַשִּׁיחוֹ הוֹלֵךְ תָּמִיד, בְּזִכּוֹת חֲתָן לְמוֹלוֹת דָּמִים, לְבִישׁוֹ בְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת וְנִחּוּמִים, לְעַם אֶחָד מְפֹרָד וּמִפְּרָד בֵּין הָעַמִּים.

הֶרְחָמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ כֹּהֵן צֶדֶק אֲשֶׁר לִקַּח לְעִילּוֹם, עַד הוֹכֵן בְּסֵאוֹ בְּשִׁמְשׁ וְיִהְיֶה לָנוּ, וְיִגְלֹט פָּנָיו בְּאַדְרָתוֹ וְיִגְלֹס, בְּרִיתִי הִיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם.

בִּשְׁבַּת: הֶרְחָמָן הוּא יִנְחִילָנוּ יוֹם שֶׁכָּלוּ שְׁבַת וּמִנּוּחָהּ לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים.

בְּרֵאשׁ חוֹדֶשׁ: הֶרְחָמָן הוּא יַחְדָּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה.

בְּיוֹם טוֹב: הֶרְחָמָן הוּא יִנְחִילָנוּ יוֹם שֶׁכָּלוּ טוֹב.

בסוכות: הרחמן הוא יקים לנו את סבת דוד הנזקלת.

בראש השנה: הרחמן הוא יגחילנו יום שכל טוב. הרחמן הוא יחדש עלינו את השנה הזאת למטובה ולברכה.

הרחמן הוא יזכנו לימות המשיח ולחיי העולם הבא: מגדל (בשבת יו"ט ור"ח: מגדול) ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד-עולם: עשה שלום במרוםיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

יראו את יי קדושינו בראיין מחסור ליראיו: בפירים רשו ורעבו, ודורשי יי לא יחסרו כל-טוב: הודו ליי כי טוב, כי לעולם חסדו: פותח את ידך, ומשביע לכל-חי רצון: ברוך הגבר אשר יבטח ביי, והיה יי מבטחו:

(כשזימנו על הכוס) ומברך על הכוס:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן:

נוסח ברכה אחרונה מעין שלש:

ברוך אתה יי, אלהינו מלך העולם, על על חמשת מיני דגן: המתיח ועל הפלפלה על היין: הגפן ועל פרי הגפן על פירות משבעת המינים: העץ ועל פרי העץ ועל תנובת השדה ועל-ארץ חמדה טובה ורחבה שרצית והנחת לאבותינו לאכול מפריה ולשבוע מטובה. רחם-נא יי אלהינו על-ישראל עמך ועל-ירושלים עירך ועל-ציון משכן כבודך, ועל-מזבחך, ועל-היכלך. ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בנימנו והעלנו לתוכה. ושמחנו בה ונברכך בקדשה ובטהרה.

בשבת: ורצה והחליצנו ביום השבת הזה. בראש חודש וכוה"מ: וזכרנו למטובה בראש חודש: ביום ראש החדש הזה. כוה"מ פסח: ביום חג המצות הזה. כוה"מ סוכות: ביום חג הסוכות הזה.

כי אתה יי טוב ומטיב לכל ונודה לך על הארץ ועל על חמשת מיני דגן: המתיח. ברוך אתה יי, על הארץ ועל המתיח.

על היין: פרי הגפן. ברוך אתה יי, על הארץ ועל פרי הגפן. על פירות משבעת המינים: הפרות. ברוך אתה יי, על הארץ ועל הפרות.

ברכה אחרונה על שאר אוכלין ומשקין:

ברוך אתה יי, אלהינו מלך העולם, בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה-שבראת להחיות בהם נפש כל-חי. ברוך חי העולמים:

הוסבת

ראשי פרקים אודות לידת
כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח,
הנחגות־קודש וקטעי שיחות־קודש

ראשי פרקים אורות לידת כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח

א

באווירה טובה של תורה, קדושה ואהבת ישראל נולד ביום הששי¹ (שהוכפל בו "טוב"²) - י"א ניסן ה'תרס"ב³, בנם בכורם של כ"ק הרה"ג הרה"ח רבי לוי יצחק והרבנית חנה שנקרא שמו בישראל "מנחם מענדל", על שם הסבא הגדול כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק"⁴ נ"ע.

בעיירה הרחוקה מניקולייב מבחינה גשמית אך קרובה מבחינה רוחנית שמח מאד גם הנשיא החמישי של עם ישראל, כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע שהתגורר בעיירה ליובאוויטש משהתבשר על האור הגדול שזרח בעולם.

(1) מסכת שבת דף קנו ע"א. אומרים חז"ל: האי מאן (הנולד) דבמעלי שבתא יהי גבר חזון, אמר רב נחמן בר יצחק חזון במצוות (צדקה לעניים דקרי ליה מצווה בכל לשון אגדה. רש"י). ובחידושי אגדות להמרש"א שם: "במעלי שבתא יהי אדם חזון בז' מצוות..."

ואכן, אין כמהו - כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח המפיץ מצוות בכל הדרכים והאופנים, משמש בעצמו דוגמה חי' ל"יד המחלקת צדקה", והמעורר בכל עת להפיץ את ז' מצוות בני"ח.

(2) בראשית א, כה.

(3) שנת תרס"ב היתה השנה האחרונה של המחזור, שאז ההשוואה של שנת הלבנה ושנת החמה היא בשלימות (אף יותר מבשאר שנים מעוברות).

ולפי המבואר בספרים הרי זאת שנת שיא ב'רוחניות' - אגב: במסמכים הרשמיים יש שינוי בתאריך הלידה.

(4) ברבות הימים ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ בקשר העניין שבו נזכר שמו: "מענדל צריך להיות דווקא בעי"ן", שהרי הוא ע"ש ה"צמח צדק" (משיחת ח' תמוז תשד"מ).

ובמכתבים נוספים: "מהנכון שבמקום שכותבים שמי, יכתבו מענדל מלא בעי"ן" (אג"ק כרך ז ע' קי). "זה מכבר ביקשתי שיעוררו מהמזכירות אשר השם מענדל צריך להיות כתוב בעי"ן כמבואר בספרי-שמות ובעיקר כי כן כותב כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" (בגימטריא "מנחם מענדל") ובטח יתקנו את זה בגיליונות הכולל" (אג"ק כרך י ע' קמג). והשווה התוועדויות תשמ"ו כ"א ע' 382: "צדק בגימטריא שמו השני.. וכפי שרואים בחתימת יד קדשו.. ששמו השני הוא ללא יו"ד" וראה אג"ק קה"ת תשמ"מ שהחתימות חסרי יו"ד דלא כבהתמים ח"ו ע' רעג.

פרט זה אף נזכר פעמים רבות באיגרותיו של האב הגדול לבנו (באיגרות לוי יצחק עמ' תכ).

ששה מברקים הגיעו באותו יום מליובאוויטש לניקולייב, ובהם ברכות ואיחולים וכן שאלות והדרכות הקשורות בהולדת הרך וחינוכו.

באותם ימים חזר על עצמו ונשנה המעמד שאירע בעת לידתו של ה”גואל ראשון” - משה רבינו, ”משנולד משה נתמלא כל הבית [דירת הבורא⁵] אורה⁶, גילוי שחשו בו גם המצרים מביאי הרעה והפורענות באמרם, ”היום נולד מושיען של ישראל⁷”, ואשר בא לידי ביטוי בלידתן של צדיקים כדברי חז”ל⁸, ”צדיק בא לעולם טובה באה לעולם (פסקה הרעה. רש”י)”, ו”בזמן שהצדיקים באין לעולם טובה באה לעולם ופורענות מסתלקת מהעולם⁹”.

דברים אלו גילה כ”ק אדמו”ר מהוריי”צ נ”ע בשנת תרצ”ט בליל הסדר השני, כאשר הגיע לפיסקא בהגדה ”ואחרי כן יצאו ברכוש גדול¹⁰”:

”כי בשנת תרס”ב היו גזירות רעות על כלל ישראל, וקודם חג הפסח נתבטלו בדרך נס...¹¹”.

הדרכות והוראות מיוחדות שיגר כ”ק אדמו”ר מהורש”ב נ”ע לקראת הולדתו של הנשיא השביעי ה”גואל אחרון” - מלך המשיח. את כולם איננו יודעים, אך על שלוש מההוראות סיפרה ברבות השנים אם המלך - הרבנית חנה ע”ה לאחד החסידים¹²:

א. להכין עבור התינוק טלית-קטן (לכשיגדל).

ב. להכין כיפה לראשו.

ג. להכין נטילת ידיים וליטול את ידיו.

(5) לקו”ש כ”ב עמ’ 606 ועוד.

(6) סוטה יג, ב.

(7) פרש”י להפסוק, שמות א, כב.

(8) סיום מסכת סנהדרין.

(9) תוספתא סוטה פ”י ה”א.

(10) הנחה בלתי-מוגה סעיף ז’, שיחות-קודש (תר”פ-ת”ש), כפ”ח תשמ”א עמ’ 239.

(11) ושם ממשיך: ”ואמר אז אדמו”ר כ”ק אדמו”ר מהורש”ב נ”ע בעת ההגדה, ”ואחרי כן יצאו ברכוש גדול” - דהרכוש הוא דער התגלות פון גדול הוי””.

(12) מפי הרה”ח ר’ בן-ציון גרוסמן ששמע את הדברים מפיה. פרט נוסף (שאינו ודאי) הוא שגם המיילדת תיטול את ידיה לפי הלידה.

ב

שמחת הברית מילה:

שמחת הכנסתו של הרך הנולד בבריתו של אברהם־אבינו לא היתה שמחתם הבלעדית של רבי לוי יצחק והרבנית חנה, הורי הילד. כל העיר ניקולייב חכמיה, חסידיה' והמוניה' התאספו לברית־מילה שהתקיים ביום שני של חול המועד פסח, ח"י בניסן, יום הולדתו העשרים וארבעה של אביו, בביתו של הסבא הרה"ג רבי מאיר שלמה יאנובסקי ע"ה, ושמחו בדברי תורה ששמעו מפי זקניו ומפי אביו של הרך הנימול שכדרכו בקודש הסביר עפ"י קבלה את הקשר בין שני האירועים שהיו באותו יום דווקא.

בלטו בשמחתם שני סביו הגדולים, הרה"ח רבי ברוך־שניאור שניאורסאהן ורבי מאיר שלמה יאנובסקי (שבביתו כאמור התקיימה הברית) שהעניקו - מאז ועוד שנים רבות לאחמ"כ - שפע של חיבה והדרכה על העולל המאיר שהחל לפרוח.

ג

למעשה שאירע בעת סעודת הברית־מילה מספר אחד מחשובי אנ"ש: החסיד ר' אשר גראסמאן, השוחט המקומי שהי' ידיד קרוב לסבא רבי מאיר שלמה, הוזמן אף הוא לסעודת הברית־מילה. אך מאחר שהקפיד שלא לאכול בחג־הפסח מחוץ לביתו - לא טעם מאומה בסעודה.

חלשה דעתו של הסבא, רבי מאיר שלמה, ונענה לו: "אשר! לאמיתו של דבר ראוי אתה לנזיפה, כי אצלי מותר לך לאכול. אבל מה אעשה ואיני יכול לנזוף בך שכן הצלת את חיי!".
ומעשה שהי' כך הי':

הרה"ג רבי מאיר שלמה ע"ה נדבק פעם במחלת הטיפוס שתקפה את האזור כולו - מחלה זו הפילה חללים רבים בתקופה ההיא רח"ל, היות ולא הצליחו למצוא את התרופה המתאימה שתגבור על המחלה הקשה ומכיוון שכך, בכדי למנוע התפשטות המחלה, נהגו היו השלטונות להוציא את כל החולים למחנה הסגר מבודד, הרחק מהעיר. היות ואין תרופה למחלתם היו החולים האומללים מתפתלים ביסוריהם עד צאת נשמתם רח"ל. פרט לרפוא אחד אשר הי' מבקר אצלם אחת ליום ונותן להם תרופה להשקיט את מכאוביהם.

לאיש מבחוץ לא ניתנה האפשרות לגשת אל החולים האומללים, וכך היו נופחים את נשמתם בודדים וגלמודים בימיהם ושעותיהם האחרונות עלי אדמות. ככל שאר החולים, נלקח אף הוא - רבי מאיר שלמה למחנה ההסגר המרוחק, בודד ומבודד וחסר אונים.

בהוודע הדבר לידידו הנאמן, ר' אשר גראסמאן, מיהר למחנה ההסגר ובידיו ספר התניא קדישא. כשהבין שאין באפשרותו להכנס לחדרו של החולה, נעמד ר' אשר ליד פתח השער והחל לקרוא בקול רם את 'אגרת הקודש' סימן י"א, ד"ה "להשכיל בנה..", בה מבואר כי אין רע יורד מלמעלה, ועל האדם לשמוח בכל עת ושעה באמונתו בה' ית' המטיב עמו בכל עת ובכל שעה ורגע וכו' - המאמין לא יחוש משום יסורין בעולם וכי הכל טוב בתכלית וכו'.

בתום הקריאה עזב ר' אשר את המקום וחזר לביתו. כך חזר ונשנה המחזה מדי יום ביומו. במשך שלושים יום רצופים הי' מגיע למחנה ההסגר שמחוץ לעיר ובידו ספר התניא וקורא בקול רם את כל סימן י"א שב'אגרת הקודש' וחוזר על עקבותיו.

"זריקה" יומית זו פעלה אכן את פעולתה, ומצב בריאותו של רבי מאיר שלמה הלך והוטב, עד שהחלים לגמרי.

כשהבריא סיפר שבכל יום ויום מיד עם תום קריאת פרק התניא הרגיש שהוא הולך ונעשה בריא יותר ויותר!¹³

ד

קדוש מבטן ומלידה:

בהזדמנות מסויימת התבטאה הרבנית חנה על בנה - כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ: "איין זאך קען איך אייך זאגען, אָז ער איז אַ קדוש מבטן ומלידה" [=אחת אוכל לומר לך, בבטחה, כי הוא קדוש מבטן ומלידה!]¹⁴.

בטרם האכילה האמא - הרבנית חנה ע"ה את התינוק, נהגה היא עצמה ליטול את ידיה'.

האב, רבי לוי יצחק הי' מתפאר כי הרבנית מעולם לא הניקה את התינוק בטרם היתה נוטלת את ידיה!¹⁴

(13) נרשם מפי הרה"ח ר' מנחם מענדל פוטרפאס ע"ה - 'אם בישראל' עמ' 37.

(14) 'תולדות לוי יצחק' עמ' 179

גם האמא - הרבנית חנה עצמה התבטאה פעם:

"בעלי צוה עלי ליטול את ידיו של התינוק בכל עת שיתעורר משנתו וירצה לאכול - החל מיום לידתו. משא"כ אצל שאר הבנים. כנראה שהיתה זאת הוראה מכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע"14.

(מעובד מתוך 'ימי מלך' ח"א)

הנהגות

כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח בהיותו 'סנדק' בברית-מילה

א. בשנים הראשונות (ולפני הנשיאות) נהג לפעמים כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח להיות 'סנדק' בבריתות¹, אך אח"כ פסק מהנהגה זו².

(1) פעם הלך מרחק רב בשבת-קודש כדי להיות בברית (של הרב שד"ב העכט, בשנת תש"ו). אגב, זו כנראה היתה הברית הראשונה (בארה"ב עכ"פ) שבה הי' סנדק (כפ"ח גיליון 536 עמ' 31. וראה ג"כ ימי מלך ח"ב עמ' 633).

(2) ראה "מאוצר המלך" ח"א עמ' 15 (מענה לאישה שהזמינה את כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ להשתתף בברית של בנה): "והעיקר בנוגע לברכה ה"ה הרוחני - ובוה אין המקום גשמי מפסיק, ובלבד שיכוונו את השעה (שיודיעו הזמן שיתחילו בברית בשעטומו"צ).

בנוגע שאהי' נוכח בגוף - הנה א) למה להם לשנות מנהג שהונהג מכמה שנים, שאיני הולך לסנדקאות. ב) ועיקר - אין לקשר הכניסה לבריתו של א"א של בנם שליט"א - עם קנאה ח"ו מכ"כ שלפניהם שרצו שאהי' סנדק, ומפני המנהג הנ"ל לא יכולתי למלאות בקשתם. ג) ובפרט שנוהרים בכיו"ב - שלא להיות יוצא מן הכלל בבליטה, מפני עין טובה וק"ל.

ואתה הסליחה. ויגדלוהו - ביחד עם בעלה שליט"א - וכיו"ח שליט"א לתחומע"ט מתוך הרחבה

אמיתית".

ב. לפני הברית לבש טלית ללא ברכה, ובשעת הברית לבש הטלית על הכתפיים כשהכובע לראשו.³

ג. בעת המילה הפנה את ראשו הק' הצידה.⁴

ד. במשך כל זמן הברית, רחש בשפתיו הק'⁵.

ה. בד"כ הי' משתתף גם בסעודת הברית ואומר שיחת קודש.

3 שיחות קודש תשי"א (הוצאה חדשה) עמ' 182 הערה 7. וראה שם בפנים (תרגום): "פעם הודמן לי להיות עם הרבי ביחד בברית בו הי' הרבי הסנדק. . הרבי אז קרא שיקחו לברית את הטלית שלו, והוא לבש את הטלית ללא ברכה. ישנם הרי כמה לשונות בשו"ע אדמו"ר הזקן אודות השיעור עד מתי נקרא הפסק: עד שיסיח את דעתו, ב' שעות וכיו"ב. - אבל אז אצל הרבי הי' כבר אחרי כל השיעורים של הפסק - הי' אז כשלוש או ארבע שעות אחרי התפילה, ומכל מקום לא עשה ברכה (ואמר הטעם, שבעת התפילה כשהוא לבש את הטלית, כיון להוציא גם לבישתו לסנדקאות).

- לכאורה הרי יכל לקחת טלית שאולה, שאז אין צריכים לברך, אלא בכל זאת ביקש במיוחד שיביאו את הטלית שלו ולבשה ללא ברכה, להורות שגם אחרי שיעור ההפסק אין צריכים לברך שוב".

4 שם הערה 7. וראה שם בפנים (תרגום): "בשעת הברית שמתי לב שבסנדקאות היה הרבי מאוד חיוור, ומאוד לבן, ובשעת המילה סיבב את ראשו, הוא לא יכל לראות דם. - דבר מופלא, הרבי הרי הי' שוחט, ובכל זאת סיבב את ראשו, הוא לא יכל לראות דם".

5 שיחות קודש שם הערה 7. וראה שם בפנים (תרגום): "שמתי לב אז שבמשך כל זמן הסנדקאות רחש הרבי בשפתיו - הוא אמר משהו בשקט. מה הוא אמר איני יודע, אבל שמתי לב שהוא אמר משהו.

מאוחר יותר שאלתי את הרבי, מה הוא אמר, והוא לא השיב לי. [כ"ק אדמו"ר שליט"א חייד ואמר:] אמרתי שזה הרי נוגע לפועל, הרי יתכן שאי פעם יכבדו אותי בסנדקאות, ואני צריך לדעת מה לומר, והוא לא השיב לי.

[סיים כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח:] נו, איני יודע מה הוא אמר, אבל עכ"פ את זה ראיתי שאמר משהו" (ובכל זאת, ראו באותה ברית-מילה שגם כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח בעצמו רחש בשפתיו הק', כפנים).

(מתוך 'מעשה מלך' ערך ברית-מילה)

ראשי-דברים מחלוקת דולרים לצדקה בקשר עם ברית-מילה

ר"ד מחלוקת דולרים בשייכות עם ברית מילה בתרגום ללשון-הקודש:

א. לערך שנת תשמ"ח, בביתו הפרטי של כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ: יהודי ממוצא רוסי עבר בפני כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ ונישק את ידו הק'. כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ: "ברכה והצלחה".

הג"ל: "נולד לי בן היום ב-6:30 בבוקר בבית הרפואה 'קוני איילנד'. הייתי מאוד רוצה שתהיו הסנדק של הבן שלי, במידה והדבר אפשרי כבוד הרב".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ: "יש לכם את הברכה שלי, והשם יתברך ימלא את כל משאלותיכם לטובה".
הג"ל: "תודה רבה, רבי".

ב. לערך שנת תשמ"ח, בביתו הפרטי של כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ:

א' עבר בפני כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ עם תינוק שזה עתה נולד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ: "שיהי' בשעה טובה ומוצלחת, לגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים".
כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ נתן לו דולר נוסף באומרו: "זה עבור היולדת, ברכה והצלחה".

ג. לערך שנת ה'תשמ"ח, בביתו הפרטי של כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ. החזן, ר' משה טלישסקי עבר בפני כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ ואמר: "מחר הברית של נכדי". הנ"ל הציג את אבי הבן באומרו: "זה אבי הבן".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ נתן לו דולר נוסף ואמר: "לתת לצדקה אחרי הברית". כשעבר אבי הבן נתן לו כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ דולר נוסף ואמר: "בשעה טובה ומוצלחת, לתת לצדקה אחרי הברית". ונתן להנ"ל דולר נוסף באומרו: "את זה לשים ביד של הרך הנימול [וסימן בידו הק'] שהוא עצמו יכניס את זה לקופת צדקה ושיהיו לו שנים ארוכות והרבה צדקות".

ד. לערך שנת ה'תשמ"ט, ב-770 ליד חדרו הק'. א' עבר עם רעיתו בפני כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ עם תינוק שזה עתה נימול ואמר: "אנחנו באים מברית עכשיו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ: "פסח כשר ושמח". הריל"ג הצביע והציג את התינוק ואמר לכ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ: "זהו הרך הנימול". כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ הניח דולר על פניו של התינוק ואמר: "לגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים. שתהי' התחלה טובה".

לפני שעברה האם עם התינוק הגיש כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ דולר נוסף ואמר: "זוהי תוספת עבור הברית". והניח הדולר על פני התינוק.

ה. לערך שנת ה'תש"נ, ב-770 ליד חדרו הק'.

א' עבר בפני כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ. כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ נתן לו דולר ואמר: "ברכה והצלחה, מזל-טוב". ונתן לו דולר נוסף. מיד לאח"ז נתן לו כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ עוד דולר נוסף ואמר: "לתת לצדקה ביום הברית. שתהיינה בשורות טובות".

ו. לערך שנת ה'תשנ"א, ב-770 ליד חדרו הק'.

חסיד גור עבר בפני כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ ואמר: "הגעתי לברית, אחי עשה ברית כאן, קוראים לו יהודה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ נתן לו דולר נוסף כשמצביע על הדולר ואמר: "לתת לצדקה עבור הרך הנימול. שתהיינה בשורות טובות, הצלחה רבה".

ז. לערך שנת ה'תשנ"א, ב-770 ליד חדרו הק'.

א' עבר בפני כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ והציג ילד בוגר שזה עתה נימול ואמר: "זהו חיים יואל קפלינסקי, הוא כעת עבר ברית".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ: "שיהי' בשעה טובה ומוצלחת, שתהי' חסיד בריא וירא שמים". ונתן לילד דולר נוסף.

הנ"ל שהציג את הילד אמר לילד בשפתו: "שתגדל להיות חסיד טוב, חסיד בריא, ותירא מה' יתברך". כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ נתן לו דולר נוסף והילד אמר: "תודה רבה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ: "ביחד עם אימך ועם אביך". ונתן עוד דולר נוסף. הילד: "תודה רבה".

(מתוך וידאו 'רבי יומי' - לקט ברית-מילה)

קטעי שירחות-קודש בקשר עם ברית-מילה

- ר"ד בעת ברית-מילה, ז' אדר שני ה'תשי"א -

א. שאלתי פעם אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות מנהגים - למה לא רשמו אותם? והשיב לי: לא היו מונחים בזה ("מ'איז ניט געלעגן אין דעם"). ושאלתי: הרי ישנם ריבוי ענינים הנוגעים לפועל וצריכים לידע איך להתנהג? והשיב: באמת חבל ("עס איז טאקע אשאד") שלא רשמו אותם.

ולכן, כשראיתי איזה מנהג אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר, ציינתיו ברשימה, והשייך גם לרבים, הבנתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר שכדאי לפרסם ברבים.

ב. פעם נזדמן לי להיות נוכח בברית-מילה שבה נתכבד כ"ק מו"ח אדמו"ר בסנדקאות, וצינתי ברשימותי כמה הנהגות (הובא לקמן בהנהגות קודש בהערות).

- התועדות פורים ה'תשמ"ז -

כמו"כ יש להתעכב על ל' הרמב"ם בריש הלכות מילה. והנה מבואר במורה נבוכים שהטעם למצות מילה הוא כדי להחליש עניין התאוה כו'.

ויהי רצון שהעסק בהלכות מילה יחליש ה"תאוה" להגלות וענייני הגלות. ויתגלה הרצון הפנימי והאמיתי של כאו"א מישראל, אנשים נשים וטף, לעבוד את ה' ולקיים רצונו ית', שבזה נכלל הרצון והתשוקה לגאולה האמיתית והשלימה, שהרי זהו רצונו האמיתי של הקב"ה, שבנ"י יגאלו תיכף ומיד מגלות הלזו, שהיא גלות הכי גדולה ועמוקה (ככל הלשונות והתוארים שנאמרו על גלות זו, ואין להאריך בדבר המבהיל), ויזכו לאגרא הכי גדולה, "לפוס צערא אגרא", ויתרון האור מן החושך דוקא, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש ובעגלא דידן.

(תורת-מנחם תשמ"ז ח"ב, עמ' 637)

- יחידות כללית ט"ז אדר ה'תשמ"ז -

ומעניין לעניין - דרישה האמורה בעניין החינוך מעוררת עוד הפעם על גודל החשיבות של המצוה הראשונה שבתורה (וכידוע שסדר בתורה הוא ג"כ "תורה" והוראה) - "פרו ורבו", דכאשר זיכה הקב"ה בשידוך טוב וחיים בריאים וחיי משפחה ע"פ תורה (בטהרת המשפחה וכו'), חייבים לעשות את כל התלוי בו לקיים מצות

פרי' ורבי' - שכן, ע"י כל ילד וילד הנולד נמשכת השכינה למטה, בלבו של הילד
 "ושכנתי בתוכם", כנ"ל!

ומזה מובן ג"כ, שאין מקום כלל לדאגה של פרנסה וכיו"ב - דמכיוון שהמציאות
 של "ושכנתי בתוכם" תלוי' בכך שהילד (שהוא הוא מקום "דירתו" של הקב"ה) יהי'
 "בריא ושלם", עם כל צרכיו, הן הגשמיים (חדר טוב, מאכלים ולבושים טובים וכו') והן
 הרוחניים - נמצא, שהקב"ה מוכרח כביכול להמציא להורי הילד את הפרנסה הדרושה
 לגידולו וחינוכו בכל הפרטים (כולל ג"כ, שגם ההורים עצמם יהיו בריאים ושלמים)!

בסגנון אחר קצת: כל ילד יהודי הרי הוא בן של הקב"ה ("אבינו שבשמים"), והאב
 והאם הגשמיים הם רק שלוחיו של הקב"ה, שניתן להם הזכות להוליד את הילד
 ולגדלו ולחנכו. שמזה מובן, שהקב"ה דואג לספק לכל ילד וילד את כל צרכיו. וכמו
 שהי' אצל האדם הראשון, "יציר כפיו של הקב"ה", שהקב"ה בעצמו דאג לכל צרכיו
 - כך הוא אצל כל אחד ואחד מישראל, יהי' מי שיהי', בכל מקום ובכל זמן, גם בחו"ל
 בזמן זה, וללא נפקא-מינה מצבו בשאר עניינים.

ואם דאגות אלו נופלות בלבו של האדם - דבר ברור שמקורן אך ורק מהייצר,
 שהוא "מלך זקן וכסיל" (היינו שלא רק שהוא טיפש סתם, אלא שהוא טיפש זקן...),
 שמסתפק ביכולתו של הקב"ה לספק להורים צרכי הילד - והרי זו בושה וחרפה לאיש
 מבוגר להתחשב אם טענותיו של "זקן וכסיל"...

[ויש להוסיף ולהעיר - שתוכן העניין ד"פרו ורבו" שייך גם לאלו שעדיין לא הגיעו
 לגיל הנישואין - והיינו ע"י קיום "פרו ורבו" ברוחניות כפתגם נשיא דורנו שהמצווה
 הראשונה בתורה היא "לעשות" עוד יהודי, וכמחז"ל "כל המלמד את בן חברו תורה
 מעלה עליו כאילו ילדו".

כלומר: ע"י שילד עוזר לעוד ילד לקיים מצוה, עוזר לו באיזה עניין של יהדות, הרי
 זה עניין של "פרו ורבו" ברוחניות, שעושה עוד "יהודי", כי הוא גרם שתתוסף אצל
 חברו עוד פעולה של יהדות (במעשה או בדיבור)].

(תורת-מנחם תשמ"ז ח"ב, עמ' 650)

- משיחות פורים וט"ז אדר תשמ"ז -

ח. עפ"ז יש לבאר עוד הלכה ברמב"ם:

בנוגע לברכת המילה פסק הרמב"ם בהל' מילה: ואבי הבן מברך ברכה אחרת
 כו' להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, מצוה על האב למול את בנו יתר על מצוה
 שמצווין ישראל שימולו כל ערל שביניהן לפיכך אם אין שם אביו אין מברכין אחרי'
 ברכה זו. ויש מי שהורה שיברכו אותה ב"ד או אחד מן העם ואין ראוי לעשות כן.

כלומר: לדעת הרמב"ם, הברכה "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו" נתקנה
 במיוחד עבור אבי הבן, מפני מצוותו הנוספת והמיוחדת שיש לו ("יתר על מצוה

שמצוין (כל ישראל) למול את בנו. ולכן "אם אין שם אביו אין מברכין אחר" ברכה זו".

ומשמעות הענין היא, שזה שע"י ברית מילה מכניסים את הנמול "בבריתו של אברהם אבינו", שייך (בעיקר) למצות האב דוקא.

יש שביארו לפי מה דיליף בקידושין דמצות האב למול את בנו הוא מדכתיב וימל אברהם את יצחק בנו, ונמצא שמצות האב שייכת ל"בריתו של אברהם אבינו" (שממנו לפינן חיובא דאב).

אבל מלבד זאת שבס' היד (במנין המצות) מביא הרמב"ם (כנ"ל) הכתוב דפ' תזריע ולא הכתוב דאברהם – הנה גם הביאור עצמו צ"ע, שהרי גם החיוב שעל ב"ד, וכן החיוב של הבן עצמו, נלמדים בקידושין שם מהכתובים גבי אברהם, וא"כ גם החיוב של כל ישראל (ב"ד) ושל הבן עצמו שייכים ל"בריתו של אברהם אבינו", ואין חובת האב שונה מחיובם בענין זה.

ט. אמנם ע"פ משנת"ל בביאור הלשון "בריתו של אברהם אבינו" – יש לבאר השייכות למצות האב דוקא:

שם "ישראל" תלוי בלידה, שבא להנולד בירושה מאביו ואמו, דלהיותו בן אברהם יצחק ויעקב (ובת שרה רבקה רחל ולאה) יש לו ממילא שם ישראל בפועל [משא"כ ה"ברית" דתורה, אף שמתחייב בתורה ומצוות בדרך ממילא להיותו איש (ואשה ד) ישראל – מ"מ, קיום התומ"צ בפועל תלוי בבחירתו].

ונמצא, שמהותה של מצות מילה (היינו הענין הכללי שבה – "בריתו של אברהם אבינו") הרי היא המשך ללידת הבן, שאז נכנס (בדרך ממילא, מצד הלידה) לכלל ישראל, ושלמות שם ישראל באה לו בעת ברית מילה (ואשה כמאן דמהילא דמיא).

ויש לומר שזהו הטעם שבמצות מילה יש מצוה מיוחדת על האב "יתר מצוה שמצוין ישראל" [ופשטות הלשון היא, שזה שהמצוה היא על האב אינו רק משום שאא"פ לקטן למול א"ע ולכן הטיילה התורה חיוב זה על האב, אלא שזוהי בעצם חובת ומצות האב]:

החיוב של כל ישראל "שימולו כל ערל שביניהן" הוא בעיקר מצד גדר חיוב המצוה, שמפני חומרת מצוה זו, הטיילה התורה חובה על כל ישראל (ב"ד) "שימולו כל ערל שביניהן"; משא"כ המצוה שעל האב היא המשך להולדת הבן, דלהיות שהורי הבן הם שהכניסו אותו לכלל ישראל (ע"י לידתו), לכן על האב לגמור ו"להשלים" אצלו כניסה זו לישראל, על ידי ברית מילה.

ולכן תיקנו הנוסח "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו" במצות האב דוקא – כי ההכנסה "בבריתו של אברהם אבינו", שלימות ענין ישראל, שייכת בעיקר להאב, שהכניסו לכלל ישראל.

(לקו"ש ח"ל ע' 59 ואילך)

- דבר מלכות פר' לך לך -

ענין החיבור דעליונים ותחתונים ב"לך לך" (כהכנה למתן תורה), בא לידי ביטוי בגלוי ובפשטות בקיום מצות מילה של אברהם אבינו:

כמדובר פעמים רבות שהכח שיש לבנ"י לקיום המצוות לאחרית מתן תורה, שזה יחדור ויקבע את הקדושה בדברים הגשמיים בהם מקיימים את המצוות, מקורו הוא מהמצוות שקיימו האבות לפני מתן תורה ("מעשה אבות סימן לבנים"), ובמיוחד על ידי מצות מילה (של אברהם אבינו), שקדושת המצוה (גם לפני מתן תורה) נשארה ב(אבר ו) בדבר הגשמי גם לאחר קיום המצוה [לא כמו שאר המצוות שקיימו האבות, ש"ריחות היו". ולכן אמר אברהם "שים נא ידך תחת ירכי", כדי שתהי' זו שבועה בנקיטת חפץ, כי לפני מתן תורה לא היתה שום מצוה אחרת בה נשארה קדושה גם לאחר קיום המצוה].

והיות שמצות מילה היתה בדוגמת המצוות שלאחרי מתן תורה, לפיכך היא קשרה את כל שאר המצוות של האבות עם המצוות שלאחרי מתן תורה, שה"מעשה אבות" יהיו "סימן לבנים".

אחד הטעמים לכך שהקב"ה בחר דוקא במצות מילה, כנתינת הכח לקיום המצוות לאחרית מתן תורה (בהיותה דוגמתם) הוא - כי במצוה זו ישנו חידוש לגבי שאר המצוות, שעל ידי קיום מצוה זו נקבע בגלוי בגוף הגשמי והחומרי של יהודי אות וברית עם הקב"ה - "בריתי בבשרכם לברית עולם".

ויתירה מזה: אחד הטעמים למצוה זו הוא - כדי להחליש את החומריות של אבר זה, שלכן נדרשת זהירות מיוחדת. ואעפ"כ החידוש בזה הוא, שלא זו בלבד שמצוה זו מתבטאת ב"סור מרע", אלא המצוה הופכת את האבר הגשמי והחומרי שיהי' חפצא של קדושה! ועד שזה נעשה "ברית עולם", באופן נצחי לעולם, ויש לומר גם עולם בפירושו - שזה בגלוי לכל (אומות) העולם.

ויש לומר, שמכיון שהקדושה והנצחיות של מצות השם נמשכת אפילו בדבר גשמי וחומרי - זה מגלה יותר את הכח הנצחי של אלקות, שהוא נמשך וחודר אפילו במקום זה. ולכן זה נותן את הכח (בכל המצוות של האבות, שיהיו "מעשה אבות סימן לבנים") לקיום כל המצוות אחרי מתן תורה שעל ידם תיקבע קדושה בגלוי ובפנימיות בדברים הגשמיים.

ולפיכך דוקא על ידי קיום מצות מילה שינה הקב"ה את שמו של אברהם, שבמקום "אברם" ייקרא "אברהם", "כי אב המון גוים נתתיך" - שכן מצות מילה נותנת את הכח לברר גם את כל אומות העולם, גם בגשמיותם וחומריותם, עד בתחתון שאין תחתון למטה ממנו, שגם שם יאיר גילוי אלקות, כח הפועל בנפעל, ועד - השלימות בזה ד"והיתה לה' המלוכה" בגאולה האמיתית והשלימה.

(דבר מלכות ש"פ לך-לך תשנ"ב סעיף י')

- רזוספיה -

**פסיקת השו"ע ודעת כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח
בנוגע לדחיית הברית עקב חולי וכיו"ב המצוי אצל תינוקות.**

כתב הרמב"ם בהלכות מילה פ"א הלכה י"ז¹: "קמן שנמצא בשמיני שלו ירוק ביותר – אין מלין אותו עד שיפול בו דם, ויחזרו מראיו כמראה הקטנים הבריאם. וכן אם היה אדום ביותר כמי שצבעו – אין מלין אותו עד שיבלע בו דמו ויחזרו מראיו כשאר הקטנים, מפני שזה חולי הוא. וצריך להיזהר בדברים אלו הרבה, ואין מלין אלא ולד שאין בו שם חולי. שסכנת נפשות דוחה את הכול, ואפשר למול לאחר זמן, ואי אפשר להחזיר נפש אחת מישראל לעולם".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ מקפיד ביותר על הלכה זו וביחד עם זאת מקפיד מאוד גם על החשיבות והנחיצות והזהירות וכו' בהשתדלות הכי אפשרית לקיים את הברית בזמנה. ופעם אחת ענה לשואל²:

"... ובמענה על שאלותיו: (א) כמו שכותב גם הוא במכתבו, הוראה ששמע מפי כ"ק מו"ח אדמו"ר בשעתו, הנה הברית מילה צריך לעשות כשיהי' מצב בריאות בנוי שיחיו בשלימות ואם יש איזה ספק או ס"ס, הרי אפשר לעשות למחר או למחרתיים³. וידוע לשון הרמב"ם ספ"ג* דמילה דמפרשו בצפנת פענח דס"ל דמילה לאח"ז מתקנת למפרע⁴."*

אך ראה גם מענה נוסף בעניין הזהירות בקיום מצוות מילה בזמנה מבלי לדחותה חלילה בלא סיבה מספקת⁴:

"... מבחיל!!! וידבר עוה"פ עם... ובודאי יוכל למצוא עצה שיעשה זה בהקדם הכי אפשרי כוונתי בימים – שהרי המדובר בענין שנכרתו עליו י"ג בריתות וכל מצות התורה רק ג' בריתות ועיין רמב"ם סוף הל' מילה "למרע"ה עלי' אפילו שעה אחת אע"פ שהי' כו"ו ובפרט לאחר מ"ת. ואם נפק"מ בהוצאות כספיות – יסולק מהמזכירות."

(1) וכן ראה מס' שבת דף קלד, א. קלז, א. שו"ע יו"ד רסב, ב. רסג, א. ועוד.

(2) שערי הלכה ומונהג ח"ג (מופיע גם בח"ה) סי' קא עמ' רצ (אגרות קודש ח"ז מכ' ב'ג עמ' קמג).

(3) ויש לדייק בלשונו הק': "אפשר לעשות למחר או למחרתיים" ולא לדחות זאת יתר על המידה.

(4) שם עמ' רצא (מענה ממוצש"ק סליחות, תשכ"ז)

(*) טעות (דפוס) הוא והכוונה לסוף פרק א' הי"ז (ראה בלקו"ש ח"ג שיחה לפר' תזריע בהערה 5 שמציין לאותו מקור (צפע"נ על התורה) – הל' מילה ספ"א).

(**) צפנת פענח על הרמב"ם הל' מילה פ"א הי"ז, ד"ה "ואפשר למול כו' לאחר זמן כו'": "משמע

דס"ל לרבינו דאם מל לאחר זמן הוה תיקון למפרע...".

בנוגע למשקל התינוק (דבר המצוי שידחה הברית בזמנה):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ נשאל על כך, שהמוהל והרופא מסכימים בדעתם לקיים את הברית בזמנה, אך מפני שיש מוהלים המקפידים שהתינוק יהי' במשקל 6 פאונד (לפחות) [6 פאונד = 2.7 ק"ג לערך] והתינוק דנדו"ד פחות ממשקל זה ומה כדאי לעשות?

ע"כ השיב כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ⁵: "יספר כל זה להרב שי', ובטח יורה שבכיוצא בזה ספיקו לחומרא, ובלשון הידוע [הרמב"ם דלעיל] "אפשר למול לאחר זמן", ויארך ימים ושנים טובות."

וראה גם ב'קובץ-מנהגי-חב"ד' (מוגה) סי' ג' עמ' 22: "הוראת⁶ הוד כ"ק אאזמו"ר הצמח-צדק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אשר גם בספק ספיקא⁷ שהנולד עוד לא התחזק כראוי הנה ע"פ התורה צריכים לדחות את הברית עד אשר יתחזק. ואין להקל בזה.

וידוע פס"ד הצ"צ⁸ בנדון תינוק שהוא אדום שמספיקא יש להמתין עם הברי"מ שבע ימים לאחר שמבריא.

והורה כ"ק אדמו"ר שליט"א להמזכיר הרה"ת ר' חיש"ק, שגם כשתינוק "געל" צריכים לחכות ז' ימים מעל"ע לאחר שהבריא. והוסיף: לדחות⁹ ברית אפשר, ולהחזיר נפש אחת מישראל - אי אפשר."

[בנוגע למעשה: יש מוהלים הסוברים שיש לעשות ברית-מילה בזמנה (ביום השמיני) אף אם משקל התינוק פחות מ-2.5 ק"ג (וסוברים שאין בזה סכנה). ויש מוהלים המחמירים שלא יפחת ממשקל של 2.7 ק"ג ומה טוב שלא יפחת אף ממשקל 3 ק"ג וכל א' יעשה כעצת רבו.]

* * *

צהבת זיהומית המצוי' אצל התינוק:

'צהבת' זיהומית היא מחלה לכל הדעות. יש מקילים למול במקרה של צהבת-יילודים. אחרים דורשים להמתין גם אז, עד שתרד הצהבת לגמרי.

(5) דרוש מקור. כנראה המקור הוא מאת המוהל, הרב משה שי' קליין, קראון-הייטס, ברוקלין נ.י.

(6) אג"ק כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ח"ט ע' צ.

(7) ש"ך יורה דעה סימן רסב ס"ק ג. וראה בערוך השולחן סימן הנ"ל ס"י שמביא בשם הנמק"י (בפ' הערל) ובשם הגר"א והעיטור שאם יש לו מיחוש הכי קטן לא יעשו את הברית עד שיבריא. וראה ג"כ בספר כורת הברית על סימן ס' ב, אות ה שם.

(8) פסקי דינים צמח צדק יו"ד סימן רסג.

(9) ראה רמב"ם הל' מילה פ"א סי"ח.

חברי ה'מזכירות' של כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ מוסרים, שכ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ הורה פעמים רבות שיש להמתין שבעה ימים שלמים ('מעט-לעת') מאז שפגה ה'צהבת' ועד הברית-המילה. לקביעת הפרטים הי' כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ מפנה לרב פוסק-דינים, הגאון רבי זלמן-שמעון דבורקין ז"ל, ה'מרא דאתרא' דשכונת קראון-הייטס וכך הי' פוסק:

(אופן א'): באם ה'צהבת' הגיעה עד דרגה 10 בילירובין, מלים בזמנה (ביום השמיני).

(אופן ב'): 'צהבת' מדרגה 10 עד דרגה 15 יש להמתין שתדך מתחת לדרגה 10, ואז מלים למחרת.

(אופן ג'): אם הגיע ה'צהבת' למעלה מדרגה 15, נקרא התינוק 'חולה בכל גופו מתחת' ויש להמתין עד שתדך לדרגה 10 (לפחות) ואח"כ ממתינים עוד שבעה ימים ('מעט לעת') ורק אז מקיימים את הברית-מילה.

בקשר לכל הנ"ל, נעתיק בזה את שיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח מלקו"ש ח"ג, פר' תזריע:

א. זמן מצות המילה הוא ביום השמיני ללידה, כנאמר בפרשה "וביום השמיני ימול בשר ערלתו". וכשהמילה היא לאחר היום השמיני, הרי אף שהמצוה מתקיימת בכלל, והרי מברכים עליה וכו', אבל, לכאורה חסר פרט במצוה, מעלת מילה בזמנה - למול ביום השמיני דוקא. במילה ביום השמיני יש מעלה מיוחדת, שמילה (וכן מכשירי מילה) בזמנה, דוחה את השבת, כפי שנלמד מהפסוק "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" - "וביום אפילו בשבת", ואילו מילה שלא בזמנה אסורה בשבת.

לפי זה נמצא לכאורה, שאם מלים תינוק אחר שמונה ימים - גם כשלא היתה אפשרות למול קודם משום שהי' חולה - לא קיימו את מצות מילה בזמנה, וגם לגבי מצות המילה בכלל, שמתקיימת ע"י המילה אח"כ, אין זה אלא לענין שיהא מהול מעכשיו, אבל לא לגבי הימים שלפני זה, בהם הי' הילד ערל. שאותם א"א לתקן יותר. אמנם לא היתה כאן עבירה על המצוה, כי הרי הי' אסור למול משום פיקוח נפש שדוחה את כל התורה, אבל חסר קיום המצוה.

הרמב"ם כותב כי הטעם לכך שאין למול אלא תינוק שאין בו שום חולי הוא: "שסכנת נפשות דוחה את הכל ואפשר למול לאחר זמן ואי אפשר להחזיר נפש אחת מישראל לעולם". מאריכות לשון הרמב"ם: "ואפשר למול כו'", מובן שכוונתו לתת

טעם שני: טעם אחד משום שפיקוח נפש "דוחה את הכל", כלומר שאפילו אם אין שום עצה לקיים את המצוה אח"כ, היא נדחית משום פיקוח נפשות; טעם נוסף, משום ש"אפשר למול לאחר זמן", שהמצוה אינה נדחית כלל שכן אפשר למול אחר כך. מזה מובן, שמצות מילה המתקיימת לאחר זמן, מועילה גם לימים שלפני כן, עד שנעשית כמילה בזמנה (שכן אם נאמר שמילה שלא בזמנה מתקנת רק מכאן ולהבא, הרי אין די בטעם של ו"אפשר למול לאחר זמן", שהלא גם אם ימולו לאחר זמן, עדיין תחסר מצות המילה לגבי הימים שלפני כן, ובכלל תחסר לגמרי מצות מילה בזמנה).

וצריך להבין, איך יכול דבר הנעשה לאחר זמן לפעול לגבי זמן קודם, בטרם נעשה הדבר? אמנם מצאנו בתורה פעולות מסוימות המשפיעות על העבר, אבל אין זה אלא במקרים שאין צריך ליצור בהם ענין חדש, כי אם לברר ולקבוע פעולות קודמות או מצב קודם, שמלכתחילה נקבעו באופן כזה שהם תלויים וקשורים בתנאים מסוימים שלאחר זמן. כיון שהפעולות שאח"כ באו רק להעמיד ולברר את הקודמות, מובן שיש בכחן לפעול גם על העבר. משא"כ פעולה שצריכה ליצור דבר חדש, שאין תוצאות פעולה זו יכולות להיות בתוקף לגבי זמן קודם, בטרם נעשתה הפעולה עצמה. המסובב הרי אינו יכול להקדים את הסיבה שלו - כיצד איפוא יכולה פעולת המילה להשפיע גם לגבי זמן העבר?

גם צריך להבין, את ההוספה בלשון הרמב"ם. לאחר שכותב, "ואפשר למול לאחר זמן", הוא מוסיף את התיבות "ואי אפשר להחזיר נפש אחת מישראל לעולם" - מספר מילים אלו יש להם לכאורה יותר קשר לטעם הראשון של פיקוח נפשות מאשר לטעם השני, שכן כיון שע"י המילה אח"כ נתתקן הכל אפילו הענין של מילה בזמנה, הרי אין צריכים כבר כ"כ ל"ואי אפשר כו".

ב. בלקו"ת נאמר, שע"י מילה נמשך אור כזה שא"א להמשיכו ע"י עבודת האדם, שכן עבודת הנבראים אינה מגיעה כ"כ גבוה, והאור נמשך מצד עצמו, מלמעלה, בדרך אתערותא דלעילא. אלא שכל עוד מצוי ערלה וקליפה אין האור יכול להיות נמשך, וע"י הסרת הערלה בא האור מאליו.

כשם שהוא לגבי המשכת האור שלמעלה, כך הוא גם בנוגע לכניסת נפש הקדושה שבאה ע"י המילה; זוהי בחינת הנשמה שהיא נעלית מטעם ודעת, דרגא זו אינה יכולה להיווצר ע"י פעולה ועבודה, כי אם נמצאת בכל אדם בעצם, אלא שע"י המילה היא מתגלית.

ולכן מועילה המילה גם לגבי זמן העבר - ככל הפעולות שאינן צריכות ליצור ענין חדש, אלא לגלות ענין קודם בלבד.

(ובדוגמת תשובה מאהבה המועילה גם למפרע, משום שהתשובה אינה צריכה ליצור דבר חדש, שכן גם בשעת החטא הרי בחינת הנשמה היתה "באמנה איתו יתברך", אלא שהיתה בהעלם, והתשובה מגלה אותה, ולכן היא מועילה גם למפרע).
אם אין מלים גם אח"כ, היא נשארת בהעלם, וכוונת הבריא וירידת הנשמה למטה

היא הרי כדי שבני ישראל בעבודתם יביאו את הנשמה לידי גילוי. אבל כאשר מלים ומגלים בחינה זו, הרי זה מועיל גם על העבר.

ג. עפ"ז גם מובן מה שהרמב"ם מוסיף דוקא לאחר שני הטעמים "ואי אפשר להחזיר נפש אחת מישראל לעולם": יש בהוספה זו בנוסף על הפשוט - גם הסבר על האמור לפני זה "ואפשר למול לאחר זמן", שמילה מועילה למפרע:

הקשר בין בני ישראל להקב"ה הוא נעלה מכל חשבון, והוא תמיד שלם, בכל מצב בו מצויים בני ישראל. וכמאמר: "בין כך ובין כך בני הם להחליפם באומה אחרת (ח"ו) אי אפשר". וזהו הרמז: "ואי אפשר להחזיר נפש אחת מישראל לעולם" - א"א לעולם להחזיר, לבטל את הקשר וכריתת הברית שהקב"ה קשר עם ישראל.

ודבר זה אינו רק בנוגע לכלל ישראל, אלא גם בנוגע לכל יחיד מישראל: הקב"ה קשר את עצמו עם כל אחד מישראל בסוג קשר כזה שא"א להתירו ח"ו. הקב"ה אוהב כל יהודי ויהודי אהבה עצמית. כמאמר הבעש"ט, שכל אחד מישראל יקר אצל הקב"ה כבן יחיד שנולד להורים לעת זקנותם, ויותר מזה.

כוונת הבריאה, שהקב"ה ברא את העולם "בשביל ישראל שנקראו ראשית", אינה רק בשביל כלל ישראל, כי אם בשביל כל אחד מישראל במיוחד, בכל יהודי תלוי כל כוונת הבריאה, שלכן חייב כל אדם לומר "בשבילי נברא העולם"; ולפיכך גם "כל המקיים נפש אחת מישראל כו' כאליו קיים עולם מלא", שכן אם חסר ח"ו ביהודי אחד חסר בכל הבריאה.

ומאחר "ואי אפשר להחזיר נפש אחת מישראל לעולם", הקשר שבין כל יהודי עם הקב"ה הוא שלם תמיד בכל התוקף, ויש רק לגלותו, לכן "אפשר למול לאחר זמן" - וזה מועיל גם למפרע, כי מילה היא, כאמור, גילוי דבר שישנו אצלו כבר לפני זה. ד. דובר כבר פעם, שבמצות מילה מרומזת כללות ענין עבודת ה', וההוראה מהאמור לעיל בעבודת האדם היא:

מצד אחד צריך האדם לדעת שהוא חייב לפעול. אינו יכול "לשכב לישון", בטענה שבהעלם הוא קשור תמיד עם הקב"ה ושסוף כל סוף הרי "לא ידח ממנו נדח" ואין התנהגותו מעלה או מורידה - כי את הקשר יש להביא לידי גילוי, וזה צריך להיות דוקא ע"י עבודה. ולכן צריכה להיות עבודה של מילה ופריעה, כדי להחליש את התאוות; בנוסף לכך צריכה להיות מציצה: הוצאת הדם, את הרתיחה בגשמיות, גם ממקומות ואיברים רחוקים של הגוף.

מצד שני צריכים אבל לדעת, שכאשר מקיימים את "ומלתם את ערלת לבבכם" זוכים ע"י כך להרבה יותר ממה שניתן להשיג ביגיעה עצמית - ע"י עבודת "ומלתם את ערלת לבבכם" זוכים לגילוי מלמעלה של "ומל ה' אלקיך את לבבך" שיתגלה בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(משיחת יו"ד שבט תשי"ג בתרגום ללה"ק)

לזכות

ב"ק אדונינו מורינו ורבינו המלך המשיח שיחי לעולם ועד

מהרה יגאלנו גאולה אמיתית ושלימה, גאולה נצחית – גאולת עולמים,
תיכף ומיד ממש! ובפשטות ממש! ולא עיכבן המקום אפילו כהרף עין!

לזכות

הרף הנימוק

שנזכה לגדלו להיות חיי"ל בצבאות ה' ויהי' משפיע ופנסאי לכל סביבתו מתוך
הרחבה בגשמיות וברוחניות ומתוך נחת יהודי חסידי ליובאוויטשאי אמיתי
לנח"ר רבותינו נשיאנו ובראשם כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח.

ולזכות

החורים שניאור זלמן ודבורה לאה שיחיו פרקש

וזקניהם הסבים והסבתות

הר"ר אברהם שמואל ומרת דורית פרקש שי'

והר"ר לויז ומרת יפית דייץ שי'

שירונו נחת עד בלי די מתוך בניי חיי ומזוני רויחי וכולי רויחי
בשפע בגשמיות וברוחניות עד בלי די.

יהי אדונינו מורינו ורבינו
מלך המשיח לעולם ועד

מיום הלבי ל"הדר" ועוד קודם
לזה התחיל להתרקם בדמיוני
ציור גאולה העתידה - גאולה
עם ישראל מגלותו האחרון,
גאולה בון ובאופן בזה שעל
ידה יהיו מובנים יסורי הגלות
הגדולות והשמדות. ובחלק
מעורר מזהיר זה ובחלק
מגאולה זו יהיה "נשיא זה
מלך, לא נשיא שבט - אלא
שאר על גביו אלא ה' אלוהיו"

| אגרות קודש, כרך יב, עמ' תיד |